

Uradna koroška politika vedno bolj v nacionalističnih vodah

Odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo so se v zadnjem času bistveno izboljšali in smo priče razširjanju in utrjevanju sodelovanja obeh držav na najrazličnejših področjih. Ta razvoj razumljivo pozdravljamo tudi koroški Slovenci — ne samo iz načelnega stališča, ker smo že vedno bili iskreni pristaši dobrega sosedstva; marveč tudi iz prepričanja, da je v ozračju dobrega sosedstva in plodnega sodelovanja lažje ustvariti tudi pogoje za reševanje tistih vprašanj, ki odnose še vedno bolj ali manj bremenijo. Tukaj mislimo še posebej na vprašanje položaja in pravic slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji, torej vprašanje, ki sta mu obe strani že ponovno priznali njegov veliki pomen za razvijanje dobrososedskih odnosov in glede katerega je zlasti avstrijska stran znova potrdila svojo pripravljenost za iskanje take oblike in vsebine reševanja, ki bo upravičilo medsebojno zaupanje in spoštovanje.

Določenim krogom pa tak razvoj očitno ne gre v račun. Medtem ko na zvezni ravni potekajo razgovori z jugoslovanskimi partnerji o možnostih poglobitve in razširitve gospodarskega sodelovanja predvsem tudi na obmejnih področjih obeh držav, se na Koroškem vedno glasneje oglašajo ljudje, ki bi očitno najraje spet postavili „železno zaveso“ na Karavankah. Medtem ko na Dunaju kažejo vsaj malo razumevanja za upravičene težnje koroških Slovencev, tukaj v deželi z brezprimerno aroganco odklanjajo vsako misel na reševanje odprtih vprašanj in z naravnost topoglavo trmo ponavljajo svojo trditev o izpolnjenem členu 7.

ZSO za dialog

„Zveza slovenskih organizacij na Koroškem pozdravlja pripravljenost koroške deželne vlade za pogovore s slovenskimi osrednjimi organizacijami o operativnem koledarju,“ je rečeno v stališču, ki ga je objavila ZSO v zvezi z izjavo namestnika deželnega glavarja Knafca, ki je prejšnji teden v odsotnosti deželnega glavarja Wagnerja zagotovil, da je deželna vlada pripravljena razgovarjati s predstavniki slovenskih organizacij. Hkrati pa je ZSO opozorila, da sta osrednji organizaciji predlog za pogovore poslali predsednikom treh v deželnem zboru zastopanih strank in jim tudi sporočili, o čem naj bi razgovarjali: namreč o predlogih, ki sta jih organizaciji posredovali deželnemu glavarju za sodelovanje Slovencev na proslavi 60-letnice plebiscita, ter ponovni potrditvi trostranskega pakta in o negativnem stališču do operativnega koledarja.

„Ceprav so pogovori s koroško deželno vlado za ZSO jasno bistvenega pomena, pa so za pogovore o operativnem koledarju partner tudi tri v deželnem zboru zastopane stranke, v katerih sprejemajo glede narodnostne politike najvažnejše sklepe,“ je rečeno v izjavi ZSO. „Gre za to, da se tako z deželno vlado kakor tudi s strankami vzpostavi enakopraven dialog o reševanju odprtih manjšinskih vprašanj.“

K vprašanju je v terek po seji vlade zavzel stališče tudi deželni glavar Wagner, ki je izjavil, da je sicer za dialog, vendar se ne pusti „izsiljevali“. Povedal je, da pride v poštev samo razgovor z deželno vlado, ne pa tudi s strankami; predmet pogovora pa more biti le udeležba pri proslavi 60-letnice plebiscita in ne tudi operativni koledar, ker so stranke pogovor o tem koledarju že odklonile vsedotlej, dokler Slovenci ne bodo sodelovali v sovetih.

Deželni glavar je torej zelo „širok“ glede pogovora, ki ga je napovedal za 26. junij. (Sindok)

Vendar se počasi le začenejo zavedati, kako se s takšnim zadržanjem osmešijo v širši avstrijski in tudi mednarodni javnosti, kjer dobro vedo, kako je v resnici z izpolnitvijo manjšinskih zaščitnih določil avstrijske državne pogodbe. Izraz neke slabe vesti je bil napad deželnega glavarja Wagnerja na osrednji slovenski organizaciji, ker sta ob 25-letnici podpisa državne pogodbe tudi podpisnice tega mednarodnega dokumenta opozorili na neizpolnjeni člen 7. Le kot dokaz slabe vesti in kot beg naprej pa je mogoče razumeti tudi Wagnerjevo podtikavanje, češ da manjšina nasprotuje izboljšanju odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo, ker se boji, da potem ne bo več našla dovolj razumevanja za svoje težnje.

Tako argumentiranje je res vredno duha, ki vedno bolj obvladuje narodnostno politiko na Koroškem. Organizirani nemški nacionalizem je bil sicer navidezno nekoliko odrinjen v ozadje, zato pa iz tega ozadja le še bolj merodajno vpliva na uradno manjšinsko politiko. Zdi se, kakor da bi poslušali govornike KHD ali brali protislovenske izpade v njegovem glasilu „Ruf der Heimat“, kadar predstavniki tristranske nesvete trojice izjavljajo: da predstavniki slovenskih organizacij nimajo za seboj ljudstva in zato ne morejo govoriti v njegovem imenu; da je člen 7 s koroškega stališča že docela izpolnjen in zato nadaljnji pogovori o njem ne pridejo v poštev; da o operativnem koledarju ni mogoče govoriti, ker presega določila člena 7; da moramo v sovetu, ker samo tam je forum za obravnavanje manjšinskih vprašanj; da je razširitev gospodarskega sodelovanja s Slovenijo oz. z Jugoslavijo nevarna za Koroško itd.

Očitke in arumente, ki se jih je prej posluževal Heimatdienst v svojem huiskaniu proti Slovincem in njihovim pravicam, je torej sedaj slišati iz ust vodilnih predstavnikov treh strank — postali so sestavni del uradne koroške politike, ki je nevarno zaolavala v nacionalistične vode. Sai vidi predstavniki te politike „izsiljevanje“ že v skromni želji Slovencev, da bi se z nimi pogovorili o možnostih, kako bi proslavam plebiscitnega jubileja lahko dali novo, strano vsebino in se namesto teaja raie priznavalo k miselnosti, ki je pred desetimi leti pod geslom „Das ganze Land im

Kärntner Gwand“ sprožila generalno ofenzivo proti Slovincem. In deželni glavar kategorično zavrže vsako misel na ustanovitev slovenske gospodarske gimnazije, medtem ko ustavna služba pri uradu zveznega kanclerja za ponedeljek 16. junija vabi predstavnike obeh osrednjih organizacij na razgovor prav o predlogu za ureditev šolskega poskusa „Gospodarska gimnazija na višji stopnji Zvezne gimnazije za Slovence“.

Takšna usmeritev koroške politike je seveda v očitnem nasprotju s prizadevanji za nadaljnje utrjevanje in poglobljanje dobrega sosedstva ne le med Koroško in Slovenijo, marveč tudi v širšem merilu med Avstrijo in Jugoslavijo, kjer pa dunajske težnje brez dvoma segajo daleč čez koroško zaplankanost. Pri tem vendar krivde tudi s še tako nizkotnimi podtikavanji ne bo mogoče zvaliti na koroške Slovence. Kajti Slovenci smo se za dobro sosedstvo in za odpiranje mej dejansko zavzemali in tako politiko pionirsko prakticali že takrat, ko so drugi še zelo vneto postavljali in branili „železne zaveso“. Pač pa smo zaradi izkušnje iz preteklosti zelo odločno proti temu, da bi znova postali cena za dobro sosedstvo, kakor se je to

(Dalje na 8. strani)

Slovenski sindikalisti so obiskali Koroško

V začetku tega tedna je bila na dvodnevem obisku na Koroškem veččlanska delegacija republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki jo je vodil predsednik Vinko Hafner. Delegacija se je s predstavniki koroških sindikatov pod vodstvom predsednika deželnega vodstva Erwina Frühbauerja pogovarjala o tekočem medsebojnem sodelovanju. Pri tem je šlo predvsem za probleme jugoslovanskih delavcev, ki so na začasnem delu v Avstriji ter o položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Obširno pa so obravnavali tudi vprašanja poglobitve gospodarskega sodelovanja med obema državama zlasti na obmejnih področjih, to je v zvezi z vprašanji, s katerimi se trenutno bavijo na različnih ravneh avstrijsko-jugoslovanskih pogovorov.

Ravno v teh vprašanjih pa na koroški strani očitno ni bilo nobene razumevanja oziroma pripravljenosti. V poročilih koroškega tiska o teh pogovorih namreč zelo jasno prihaja do izraza nerazumljivo ozka stališča Koroške, ki se bistveno razlikuje od tozadevnih pogledov Avstrije v celoti in tudi ostalih dveh obmejnih dežel Stajerske in Gradiške, ki se nasprotno zavzemata za čim širše sodelovanje z Jugoslavijo [vsekakor značilno dejstvo, ki spet enkrat kaže, kdo na Koroškem v resnici usmerja politiko oz. kako daleč so tukajšnje stranke pod vplivom nemških nacionalistov].

Ob priložnosti svojega obiska pri deželnem vodstvu zveze sindikatov je delegacija iz Slovenije obiskala tudi osrednji organizaciji koroških Slovencev. Na sedežu ZSO so jo predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev seznanili s trenutnim položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Predstavniki Zveze sindikatov Slovenije pa so poročali o svojih mednarodnih odnosih na splošno in posebej o odnosih s sindikati na Koroškem ter o razgovorih, ki so jih imeli med sedanjim obiskom. Poudarili so, da so pri teh razgovorih svojim koroškim sobesednikom ponovno jasno in nedvoumno tolmačili neželno stališče Slovenije in Jugoslavije v manjšinskem vprašanju, po katerem da je manjšina pomemben dejavnik v odnosih na vseh področjih sodelovanja med Slovenijo in Koroško oz. med Jugoslavijo in Avstrijo.

Ščuvanje na narodnostno mržnjo rodi svoje zle sadove

V noči od petka na soboto so „neznanzi storilci“ pod zaščito teme izvedli „napisno akcijo“ pri poslojpu Posojilnice v Borovljah: okna Posojilnice so premazali z nacističnimi znaki — s kljukastimi križi in znaki zločinske SS — ter protislovenskimi oz. protijugoslovanskimi gesli. Varnostni organi so pri svoji preiskavi hitro odkrili „vročo sled“, ki je menda vodila v boroveljsko tehnično šolo, kjer so našli enako barvo, kot so jo uporabljali akterji omenjene protislovenske akcije.

Dogodka gotovo ne kaže dramatizirati, vsaj ne z ozirom na materialno plat. Pač pa ga je treba gledati v sklopu celotnega razvoja na Koroškem in videti predvsem njegov politično-ideološki aspekt. Najbolj

enostavno je seveda opredeliti zadevo kot pobalinstvo. Vendar ima tudi tako „pobalinstvo“ svoje ozadje: mladi ljudje, ki se zatekajo k takšnim dejanjem, tega gotovo ne delajo samo iz mladostne objestnosti, marveč jih pri tem vodijo tudi drugi nagibi, ki pa so posledica določenih vplivov. Z drugimi besedami: taka dejanja so sad miselnosti, ki jo na Koroškem posebno radi gojijo in širijo. In tudi boroveljska Posojilnica ni bila prvič predmet takega „izražanja mnenja“, da niti ne govorimo o številnih drugih primerih, ko je načrtno gojena nestrpnost rodila svoje zle sadove.

Odgovornost za take pojave navadno ne pade toliko na neposredne krivce, marveč v prvi vrsti na

tiste „duhovne očete“, ki posredno ali neposredno ščuvaljo na narodnostno mržnjo in zastrupljajo ozračje med narodoma v deželi. Letošnje „jubilejno“ leto je v tem pogledu spet posebna priložnost, ki jo določeni krogi že kar lepo izkoriščajo, ko Slovincem že vnaprej obešajo etiketo pomankanja domovinske zvestobe ter jih z grožnjo neloyalnosti izsiljujejo, da morajo sodelovati pri plebiscitnih proslavah, ne da bi imeli tudi le najmanjšo možnost soodločanja pri oblikovanju vsebine in oblike teh proslav.

V tej luči brez dvoma dobi poseben prizvok tudi demonstrativno priznavanje deželnega glavarja h „koroškemu gonatu“, zlasti če pri tem upoštevamo, kolikokrat in kako nesramno so to koroško „častno obleko“ zlorabljali in skrunili prav tisti, ki se sicer posebno glasno hvalijo s svojo domovinsko zvestobo. Zadnji ostanek dejanske ali samo namišljene „višje vrednosti“ te obleke pa so nedgovorno pripravili leta 1972 „tafelstürmerji“, ko so prav v teh rjavih uniformah vandalsko teptali zakonitost v blato.

Ce bo pri plebiscitnih proslavah spet rjavi „koroški gvan“ izraz domovinske zvestobe in sodelovanje pri teh proslavah merilo lojalnosti, potem že dnaes ni težko domnevati, da se letošnja 60-letnica ne bo dosti razlikovala od neslavne 50-letnice — ne glede oblike in tudi ne glede vsebine. Tedaj bo pač potrjen tisti dunajski novinar, ki je že pred desetimi leti poročal o „korakanih rjavih bataljonov“ ...

Jugoslavija sprejela ukrepe

katerih namen je uresničiti politiko gospodarske stabilizacije

Zvezni izvršni svet SFR Jugoslavije je minuli petek sprejel vrsto ukrepov, katerih namen je uresničiti politiko gospodarske stabilizacije. Pri tem je izvršni svet izhajal iz spoznanja, da so potrebni ukrepi, ki bodo močnejše spodbudili procese pozitivnih sprememb na vseh področjih gospodarjenja in ki bodo odločilno vplivali na odpravljanje negativnih tendenc. Predvsem naj bi s tem ustvarili možnosti za rast družbenega proizvoda in za odpravljanje primanjkljaja v plačilni bilanci s tujino.

V tem okviru je bil med drugim sprejet tudi sklep o spremembi tečaja dinarja, katerega vrednost je bila znižana za povprečno 30 odstotkov. Novi tečaj dinarja v razmerju do ameriškega dolarja je bil določen v znesku 27,30 dinarjev za en dolar, ustrezno prilagojeni pa so bili tudi tečaji dinarja glede na druge konvertibilne valute. To z drugimi besedami pomeni, da se je vrednost tujih valut napram dinarju povečala za določeno odstotek, na primer pri avstrijskem šilingu za 29,83 odstotka, kar ima za posledico, da je postal šiling za Jugoslovane za ta odstotek dražji, obratno pa dinar za Avstrijce za ta odstotek cenejši. Na podlagi teh sprememb se je v teh dneh oblikoval naslednji tečaj: za 100 dinarjev se dobi le še 42 šilingov (prejšnji teden še 57 šilingov), obratno pa je za 100 dinarjev treba plačati 50 šilingov (prejšnji teden 64 šil.). Spremembo tečaja dinarja spremljajo tudi ukrepi za uresničitev politike cen, s katerimi naj bi zagotovili, da se bo ustavila pospešena rast cen in naraščajoča inflacija. Kot prvi ukrep na tem področju je bil sprejet odlok o maksimiranju cen vseh proizvodov in storitev, in sicer so bile cene „zamrznjene“ s stanjem dne 6. junija 1980.

Sicer pa gre pri teh ukrepih le za prvo fazo izvajanja široko zasnovanega programa gospodarske ustalitve. V prihodnjih tednih bodo sledili nadaljnji ukrepi, ki naj bi deloma začeli veljati že v tem letu, deloma pa tudi šele pozneje. Za uspeh pri izvajanju te politike in za uresničevanje načrtanega programa je — kakor so poudarili na seji vlade — izredno pomembno enotno in dosledno ravnanje in tudi večja odgovornost vseh od podjetij preko občin, republik in avtonomnih pokrajin do federacije. Le ob vsestranski podpori vseh subjektov imajo lahko sprejeti ukrepi dolgoročni učinek ter bodo prispevali k uresničevanju stabilizacijskih ciljev.

Sedanjí ukrepi za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije so na videz prišli nepričakovano. To še posebej velja za sklep o devalvaciji dinarja. Vendar pa je bilo s takimi ukrepi po drugi strani računati prej ali slej, saj v Jugosla-

viji povsem javno priznavajo, da so že nekaj časa „živelí čez mero“, kakor da bi bilo v gospodarstvu vse v najboljšem redu. To je pripeljalo do tega, da po starem dinarskem tečaju kljub čedalje večjim uvoznim omejitvam na eni ter nenehnemu spodbujanju izvoza na drugi strani ne bi bilo mogoče ostati pri predvidenem primanjkljaju, ne da bi se kaj spremenilo na trgu, ne da bi se zmanjšala proizvodnja in povečali stroški, ne da bi se konkurenčnost in celotna učinkovitost gospodarstva še zmanjša-

la in ne da bi pri tem nastajale še večje izgube.

Spričo takega razvoja so se torej odločili za prve ukrepe v okviru širokega programa za utrditev gospodarstva. Pri tem pa — kakor komentira ljubljansko „Delo“ — gotovo ne gre le za to, da v odločitvi za devalvacijo nekateri vidijo neke vrste sramoto za gospodarstvo in gospodarsko politiko. „Devalvacija sama po sebi ne more biti nič slabega; z drugimi gospodarskimi ukrepi pa bo mogoče predvsem pomagati gospodarstvu in vsej družbi vzpostaviti poštene in trdne gospodarske temelje. Torej naj bi bila devalvacija dinarja predvsem priložnost in pripomoček za to, da se gospodarske organizacije in vsa družba organizirajo tako, da bodo dosegli cilje, ki že toliko časa ostajajo neuresničeni.“

Pomoč otrokom 3. sveta

Prejšnji mesec — 15. maja — smo obhajali 25-letnico podpisa avstrijske državne pogodbe, s katero je naša država dokončno postala svobodna in suverena. Ob tej obletnici pa je bil na pobudo zvezne vlade ustanovljen poseben sklad, katerega naloga je pomagati otrokom tretjega sveta.

Leta 1945 je bila Avstrija dežela bede in pomanjkanja ter navezana na solidarno pomoč drugih; prav s pomočjo drugih je dosegla neodvisnost in se razvila v državo, ki danes lahko drugim pomaga. Leta 1980 je Avstrija dežela blaginje in socialne varnosti; je dežela, ki ne potrebuje pomoči drugih, pač pa drugim lahko pomaga in s tem povrne solidarno pomoč, ki so ji jo svoječasno nudili drugi.

Te misli so botrovale ustanovitvi Avstrijskega solidarnostnega sklada za otroke tretjega sveta, ki se danes obrača na vse državljanse s pozivom in prošnjo, da vsak po svojih močeh prispeva in pomaga lajšati hudo usodo otrok, ki so postali žrtve mednarodnih konfliktov. V ta namen zbira sklad denarna sredstva, ki jih je mogoče vplačati na poseben konto poštne hranilnice številka 1955 5 25; tako

zbrana sredstva pa bo zvezna vlada podvojila.

Na predlog humanitarnih organizacij, ki sodelujejo pri tej akciji, bodo sredstva sklada služila za uresničenje različnih projektov. Tako nameravajo v Nikaragvi zgraditi šolo, v Tajski in Sudanu bo sklad sodeloval pri mednarodnih akcijah za preskrbo pitne vode, doma v Avstriji pa bo sklad sprejel 50 palestinskih otrok na tritedensko okrevanje.

Poleg teh konkretnih akcij pa bo sklad pomagal uresničevati tudi razne druge predloge, ki jih bo prejel za pomoč otrokom tretjega sveta. Zato vabi vse organizacije, društva, ustanove in posameznike, da poleg denarnih sredstev pomagajo tudi s tem, da dajejo pobude in predloge, kako bi otrokom tretjega sveta lahko najbolj učinkovito pomagali. Tozadevne predloge je treba poslati na naslov: Österreichischer Solidaritätsfonds für Kinder der 3. Welt, Ballhausplatz 2, 1014 Wien. Sicer pa bo zbiralna akcija sklada trajala do avstrijskega državnega praznika 26. oktobra 1980 in bo v tem okviru prirejen tudi velik srečolov s privlačnimi dobitki; posamezna srečka stane 25 šilingov.

Znanstvena publikacija o naši borbi za obstanek

Pred nekaj časom je pri založbi Wilhelm Braumüller na Dunaju kot 20. zvezek zbirke Ethnos izšla knjiga z naslovom „Der tägliche Abwehrkampf“ in podnaslovom „Erscheinungsformen und Strategien der ethnischen Assimilation bei den Kärntner Slowenen“. Avtorja sta Ludwig Flaschberger in Albert F. Reiterer.

Pričujoča knjiga je tretji in zaključni del študije, ki jo je financiralo zvezno ministrstvo za znanost in raziskave. Ideja za študijo pa se je rodila v nekdanjem kontaktnem komiteju, torej še v času in v okoliščinah, ko je bilo videti vsaj nekaj iskrene pripravljenosti za razumevanje koroškega vprašanja in za njegovo reševanje v sodelovanju z neposredno prizadeto slovensko narodno skupnostjo.

Rezultati raziskave so bili objavljeni v treh delih: prvi del je znana zgodovinska raziskava Haasa in Stuhlpfarrerja, ki je izšla leta 1977 v knjižni obliki pod naslovom „Österreich und seine Slowenen“; drugi del je ekonomski pregled strukture dvojezičnega ozemlja, ki je bil objavljen kot prispevek Reitererja v publikaciji „Raumplanungsgespräch Südkärnten“, katero je leta 1977 izdal Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu. Vodja celotnega projekta je bil Dieter Bichlbauer.

Knjiga „Der tägliche Abwehrkampf“ je sestavljena iz dveh relativno neodvisnih delov, in sicer iz prvega teoretsko-analitičnega (Reiterer) in drugega empirično-deskriptivnega (Flaschberger).

V nasprotju s pravnimi definicijami pojma „manjšina“ in arodnostnega problema skuša Reiterer izdelati bolj socialna ozadja nacionalnih konfliktov. Nacionalni problem postavlja kot problem odnosa med (razvitim) centrom in (nerazvito) periferijo (str. 16), pri čemer ga zanima vidik nadvlade ene skupine nad drugo. Nacionalna vprašanja so rezultat neenakega razvoja (Ergebnis der ungleichzeitigen Entwicklung, str. 15): center se hitreje razvija, v svojem razvoju pa izkovišča druga področja ali druge skupine, ki s tem postanejo periferija. Kjer so pogoji dani (različni jeziki in kulture), se ta problem kaže kot nacionalni problem, pri čemer pa manjšina nima „lastnih hegemonialnih slojev“ (str. 12). Oblika jezikovnega problema je torej jezikovna in kul-

turna politika, vsebina pa je ohranitev gospodarskega in socialnega zatiranja (s strani večine) oziroma osvoboditev izpod tega (s strani manjšine).

Po kratki analizi raznih primerov evropskih manjšin sledi ocena koroškega problema. K tej bi bilo kritično pripomniti, da se kaže politika zvezne vlade morda le v nekoliko prelepi luči (kar v primerjavi s koroško politiko seveda ni težko), čeprav je tudi na njen račun dosti kritike. Tako na primer Reiterer avstrijsko manjšinsko politiko zelo zgovorno označuje kot kompromis „zwischen Wien und Klagenfurt, nicht jedoch zwischen Wien und Celovec“ (str. 42).

Drugi del knjige prinaša vrsto zelo zanimivih empiričnih rezultatov, ki so bili deloma marsikomu že prej znani iz vsakdanjega življenja in opazovanja dogajanja na Koroškem, zdaj pa so takorekoč empirično „dokazani“. V nasprotju z uradnimi ljudskimi štetji, ki so našlela (1971) le četrtino slovensko govorečih, je študija ugotovila tri četrtine Slovencev po jeziku. Že v naslovu („Minderheitenfeindliche Slowenen“) opozarja avtor na dejstvo, da so ravno „vindišarji“ najbolj nemškonalnialni. Glede odnosa do manjšinskih pravic, tudi take kot je npr. pravica do lastnih organizacij, ugotavlja študija izredno sovražnost napram manjšini, posebno pri tistih, ki skušajo priti po socialni lestvici navzgor (Aufsteiger). Študija potrjuje tudi delne uspehe asimilacijske politike: z otroci se vedno manj govori slovensko.

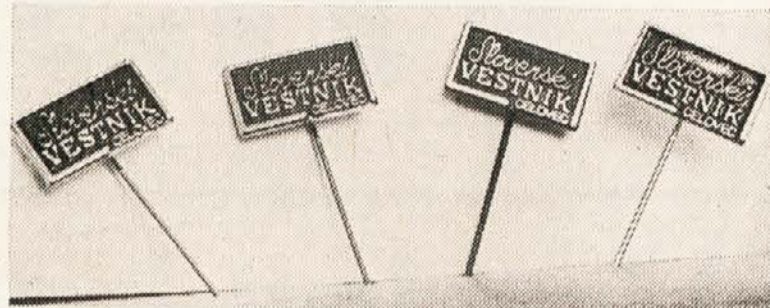
To je samo nekaj primerov iz te res zanimive študije; vsega tukaj ne moremo naštevati, zato pa vsakomur toplo priporočamo, da knjigo prebere.

„Im Grunde geht es darum, in Österreich keinen nationalistischen Antislowenismus mehr zu betreiben...“, pravi Theodor Veiter v predgovoru h knjigi, ki jo pozdravlja kot poskus obravnavanja tematike iz pogledov sociologije, sociolingvistik in politologije. Z njim lahko zaključimo, da take publikacije pomagajo krepiti voljo naše narodne skupnosti do obstoja. In razveseljuje je, da se takih publikacij poraja vedno več — tudi izven „naših vrst“.

Knjigo „Der tägliche Abwehrkampf“ dobite tudi v knjigarni „Naša knjiga“, Paulitschgasse 5—7.

„Slovenski vestnik“

stopa v 35. leto izhajanja

Z jutrišnjim dnevom bo stopil naš list v 35. leto neprekinjenega izhajanja. Dne 14. junija 1946 je izšla prva številka „Slovenskega vestnika“, in sicer na Dunaju, ker doma na Koroškem v tedanjih razmerah ni bilo domovinske pravice za list, ki je hotel nadaljevati tradicijo svojega predhodnika — partizanskega tiska.

Torej se pričinja „jubilejno“ leto našega lista in za to priložnost smo na ponovne želje in predloge številnih bralcev izdali tudi posebne značke „Slovenskega vestnika“. Zbiranje značk prihaja vedno bolj v „modo“ tudi pri nas in tako smo prepričani, da bodo značke „Slovenskega vestnika“ razveselile mnoge zbiralce, obenem pa bodo tudi že lepa reklama za naš list.

Na voljo imamo serijo štirih značk v različnih barvah: bronasto, rdečo, modro in sivo, na vseh pa je — kakor kaže tudi slika — upodobljena „glava“ našega lista z navedbo Celovca kot kraja izhajanja. Posamezna značka ne glede na barvo stane 10 šilingov, kdor pa bo kupil celotno serijo, bo za zbirko štirih značk plačal samo 30 šilingov. Značke dobite na uradništvo in upravi v Gasometergasse 10, ali pa v knjigarni „Naša knjiga“, Paulitschgasse 5—7.

Značke „Slovenskega vestnika“ pa si v Vestnikovem „jubilejnem“ letu lahko tudi „prislužite“: za vsakega novega naročnika, ki ga boste pridobili tekom leta, vam bomo kot nagrado poslali po eno kompletno serijo značk; z značko pa bomo pozdravili tudi novega naročnika, čim bo plačal naročnino za eno leto.

S pridobivanjem novih naročnikov pa bomo tudi najlepše počastili 35-letnico izhajanja „Slovenskega vestnika“!

Evropsko gospodarstvo

pred velikimi težavami v prihodnjih letih

V letih 1980-81 čaka Evropo gospodarski zastoj, iz katerega se bo v letih do 1985 izvijala le počasi in oklevajoče. Tako ugotavlja študija, ki so jo izdelali strokovnjaki iz štirih zahodnoevropskih držav, ki so prepričani, da se bo inflacija najprej še povečala in se potem le

počasi manjšala. Poleg tega napovedujejo, da bo stopnja nezaposlenosti dosegla najvišjo točko v povojnem obdobju, položaj plačilnih bilanc pa se bo v primerjavi z letošnjim letom sorazmerno izboljševal.

V primerjavi z drugo polovico sedemdesetih let bo prišlo do nekaterih pomembnih preobratov. „Stvarna“ ekonomska podoba Evrope se bo zaradi zastoja gospodarske rasti in večanja nezaposlenosti očitno slabšala, vendar se bo zato izboljšala takoiimenovana „nominalna“ podoba: inflacija bo postopno drsela navzdol, menjalni tečajji bodo bolj uravnovešeni in plačilne bilance večine držav bolj stabilne.

V središču pozornosti bodo predvsem trdne in stabilne valute. Če so bile za sedemdeseta leta značilne takoiimenovane konkurenčne devalvacije, ko so nekatere države špekulativno razvrednotile denar, da bi bolje prodajale na tujem, grozi zdaj nič manjša nevarnost konkurenčnih revalvacij. Prva znamenja denarnih konfliktov znotraj Evrope in tudi med Zahodno Evropo ter Ameriko vidijo avtorji študije v sedanjí vojni obrestnih mer, ki so jo pred meseci z dragim dolarjem izzvale Združene države.

Študija je — kakor vse podobne napovedi — seveda naletela tudi na kritične glasove. Značilno je, da največ pomislekov med kritiki vzbuja padajoča inflacijska stopnja, ki naj bi bila leta 1985 za 4 odstotke nižja kot leta 1980, kar je v bistvu, razen krčenja deficitov, edina spodbudna napoved. Predvidena nizka rast bo morda v večji meri zavrnila padanje inflacije, opozarjajo, toda izkušnje — še posebno pičli rezultati protinflacijske taktike v Franciji in gospodarskih potez v Veliki Britaniji — kažejo, da je inflacijo zelo težko brzdati.

V EVROPSKEM PARLAMENTU:

Predlogi za zaščito narodnostnih manjšin

V evropskem parlamentu so komunistični parlamentarci iz Italije vložili predlog resolucije, ki obvezuje Evropsko gospodarsko skupnost, da zaščiti in ovrednoti jezike in kulture narodnostnih manjšin.

Evropska gospodarska skupnost naj bi po zamisli komunističnih parlamentarcev izdelala zemljepisno karto jezikovnih in narodnostnih manjšin v Evropi, na tej podlagi pa potem oblikovala jezikovne in kulturne pravice teh skupnosti. Te pravice bi morale zagotavljati nemoten splošni družbeni razvoj, ki bi predvideval tudi gospodarsko pomoč skupnostim, ki so bile v preteklosti ali so še danes podvržene raznim oblikam zatiranja ali represije.

O predlogu komunističnih parlamentarcev bo sklepala komisija za deželne jezike in narodnostne skupnosti v evropskem parlamentu.

„Samorastniki“ na Dunaju

v okviru letošnjih „slavnostnih tednov“

Kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, je gledališka skupina Slovenske prosvetne zveze pod umetniškim vodstvom Marjana Srienca v okviru „Dunajskih slavnostnih tednov“ gostovala v avstrijskem glavnem mestu in tam predstavila Prežih-Mikelnove „Samorastnike“, ki jih je v zadnjih letih že dvakrat uspešno uprizorila doma v Podjuni. V poplavi najrazličnejših prireditev, ki se sedaj vrstijo na Dunaju dan za dnem, je gostovanje koroških Slovencev le vzbudilo toliko zanimanja, da je predstavo v parku Schweizergarten obiskalo okoli 200 ljudi, ki so vztrajali kljub neprijetnemu, zelo vetrovnemu vremenu, ki je žal močno motilo ozvočenje. Med obiskovalci so bili predvsem na Dunaju živeči Slovenci, prišli pa so tudi nemško govoreči prijatelji gledališča, ki jih je zanimala prireditev koroških Slovencev.

V pozdravnem nagovoru je tajnik SPZ Franci Sadolšek kratko orisal probleme, ki jih imajo slovenski kulturni delavci na Koroškem. Tako so obiskovalci prireditev vsaj malo zvedeli o položaju koroških Slovencev ter so bili zlasti dunajski nemški prijatelji po predstavi zato še bolj presenečeni in veseli, ko so videli, da slovenska kultura in slovenska beseda na Koroškem še živi — kljub zatiranju in zapostavljanju, ki mu je slovenski življenjski izpostavljen dan za dnem na vseh področjih družbenega življenja. Veseli so bili tudi zaradi tega, ker smatrajo našo kulturo tudi za svojo — kajti demokratična, proletarska vsebina „Samorastnikov“ gotovo ni samo slovenska, marveč je mednarodna. To so čutili tudi ob tej predstavi, ne glede na to, da govornega besedila niso razumeli. Dovolj jim je povedal kratak povzetek vsebine, predvsem pa jim je govorila igra gledališke skupine, katera je že ob svojem prvem nastopu izven domačega okolja pokazala, da se zna prepričljivo in uspešno postaviti tudi v tujem ambientu. Vseeno pa bi bil odziv lahko še večji, če bi bili v programskem listu predstavljeni tudi nemška vsebina Prežihove novele ter socialno ozadje njenega nastanka in Prežihovega življenja ter ustvarjanja sploh — kajti tudi v nemškem kulturno napredno zainteresiranem krogu je Prežih žal bolj ali manj neznanca.

Letošnji 30. dunajski slavnostni tedni se odvijajo pod geslom „Vele-mesto v majhni državi, Dunaj 1918—1938“ — geslo torej, ki naj bi spominjalo na čas prve republike, Avstrije med vojnama. Vendar takih gesel — tudi to narekuje tradicija dunajskih slavnostnih tednov — ni treba tako resno jemati. Kajti vsako leto so imeli slavnostni tedni neko posebno temo, ki pa se potem ob prireditvah v tem sklopu še nikoli ni obnesla, razen pri diskusijah na znanstvenih simpozijih ali na posebnih, v ta namen prirejenih razstavah. V bistvu so dunajski slavnostni tedni „magnet“ za turiste, ki ravno v tem času radi prihajajo v „glasbeno metropolo Evrope“, se pravi na Dunaj. Vendar kritika in zainteresirana publika vedno znova ugotavlja, da ne-

kadaj sloveče ime „glasbene metropole“ na Dunaju že dolgo ne uživa več tiste slave kot pred stoletjem. Tako je tudi koncertni program slavnostnih tednov bolj ali manj le spomin na tiste davne slavne (in tudi manj slavne) čase, ko je bil Dunaj še domovina Schuberta, Beethovna, Mozarta in drugih tja do Schönberga in Berga. Ti skladatelji, pa tudi drugi mednarodni klasiki glasbe, so tudi letos naj-

več zastopani v dunajskih koncertnih dvoranah — seveda pod mednarodno znanimi dirigenti od Zubina Mehte do Claudia Abade.

Slavnostni tedni se seveda ne omejujejo na koncertantno glasbo v dvoranah koncertne hiše. Zlasti v zadnjih letih se je izoblikovala težnja, ki bi jo lahko opisali z geslom „kultura za ljudstvo“ — geslo, ki sicer ni novo in je nastalo že na začetku našega stoletja, ki pa si osvaja vsaj deloma novo vsebino. Seveda tudi na Dunaju dvojno: Na eni strani se potegujejo razni bolj ali manj napredni predsedniki okrajev, da bi pridobili čim več kulturnih skupin za nastope v svojih okrajih; pri tem jim za vsebino in kakovost ni dosti mar — glavno, da je v statistiki okraja zapisano: tudi mi smo slavili „slavnostne tedne“. Na drugi strani pa je vedno več kulturnih in umetniških skupin, ki no-

čejo več prositi za miloščino nastopa, marveč enostavno nastopajo tam, kjer se jim zdi važno in potrebno. Absolutni in doslej tudi zadnji višek je dosegla ta vrsta kulturne dejavnosti, ki se ni hotela (in po svoji vsebini tudi ni mogla) intengrirati v obstoječi kulturni sistem slavnostnih tednov, v času takoimenovane „arene“ leta 1976. Takrat so mladi napredni kulturni delavci začeli delovati v okviru slavnostnih tednov na zemljišču, ki jim je bilo dodeljeno od odgovornih kulturnikov. Po uradnem zaključku slavnostnih tednov pa mladinci niso več hoteli zapustiti tega zemljišča, obratno: zahtevali so ga zase, da bi tam lahko celo leto ne samo nudili ljudem svoj kulturni program, marveč da bi tudi ljudstvo lahko tam svoj kulturni program samo izbiralo in uprizarjalo. Skromne tri mesece je to tudi uspelo, dokler ni policija s silo „osvobodila“ zasedeno mesto.

Od takrat naprej takoimenovana avantgardna kultura na dunajskih

slavnostnih tednih ni bila več zastopana, čeprav je seveda naprej obstajala in delovala. Šele letos, ko je organizacijo slavnostnih tednov prevzel novi mestni svetnik za kulturo dr. Zilk, je tudi določenim avantgardnim skupinam odmeril določen prostor — seveda ne preveč, da ne bi postalo prenevarno, kajti leto 1976 je gospodi še vedno v kosteh.

Takoimenovani „alternativni program“ slavnostnih tednov nudi zlasti za resnično zainteresirane široko paleto prireditev: na glasbenem modernem področju (jazz, folk), na literarnem področju, na področju videotehnike in filmske umetnosti, pa tudi na gledališkem področju. Prav v tem okviru pa je prišlo tudi do nastopa gledališke skupine SPZ, o katerem poročamo na začetku.

fra-ter.

DAN IZSELJENCEV

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo 6. julija 1980 s pričetkom ob 14.00 uri v Kulturnem domu na Radišah svoj

redni občni zbor

ki bo letos še posebej v znamenju 35-letnice zmage nad fašizmom in vrnitve iz pregnanstva.

Občno zbor bo tudi tokrat povezan s tradicionalnim

DRUŽABNIM SREČANJEM

ki ga bosta z nastopi popestrila

- pevski zbor SPD „Radiše“ z Radiš
- folklorna skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple.

Vsakoletni DAN IZSELJENCEV je postal tradicionalno srečanje bivših pregnancev, da obudijo spomin na skupno trpljenje v času nacističnega nasilja ter zavzamejo stališče k aktualnim vprašanjem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Tokrat velja še posebej omeniti nevarno množično se pojave nacionalizma in neonacizma, proti katerim je treba biti buden in odločen, da se nikdar več ne bi ponovili časi nasilja in preganjanja.

Poskrbimo, da bo srečanje spet prepričljiva manifestacija naše zvestobe tistim vrednotam, za katere smo bili v najtemnejši dobi naše narodne zgodovine pripravljeno doprinašati velike žrtve. Zato vsi na srečanje — bivši izseljenci in predvsem tudi mladina, ki bo le tedaj mogla nadaljevati delo svojih prednikov, če bo poznala resnico o njihovem trpljenju in boju.

Prisrčno vabljeni bivši pregnanci z družinami, prijatelji in znanci!

Zveza slovenskih izseljencev

Glasbena matica v Trstu

je praznovala sedemdesetletnico

S slavnostjo, ki bo dolgo ostala v spominu in ki bo brez dvoma spodbudno delovala na nadaljnji razvoj te pomembne zamejske kulturno-umetniške ustanove, je Glasbena matica v Trstu minul teden obhajala svojo sedemdesetletnico. Njeno poslanstvo in razvoj je v slavnostnem govoru orisal predsednik Dušan Hreščak, ki je poudaril, da je Glasbena matica skozi vsa desetletja svojega obstoja delila skupno usodo slovenske narodne skupnosti v Italiji. Govornik je nanizal zavidljive uspehe, ki jih je zabeležila Glasbena matica kot vodilna kulturno-umetniška ustanova. Pri tem razveseljivem razvoju pa je opozoril tudi na dejstvo, da italijanske oblasti še vedno nočejo priznati šoli Glasbene matice statusa javne vzgojne ustanove in ji zato tudi ne nudijo ustrezne podpore iz javnih sredstev.

Kako široko razvejava dejavnost razvija Glasbena matica, je pokazala jubilejna prireditev, na kateri so sodelovali gojenci iz videmske, goriske in tržaške pokrajine; poleg solistov sta nastopila tudi Mladinski pevski zbor in Komorni zbor.

Glasbena matica v Trstu je zavidljive uspehe beležila že v prvem obdobju svoje dejavnosti, dokler ji ni fašizem zadal hude udarce kot celotni slovenski narodnosti. Pravi vzpon pa je dosegla po osvoboditvi, ko se je po vsej

Primorski začela obnova kulturnoprosvetne dejavnosti. Že leta 1945 je svoja delo obnovila tudi Glasbena matica. Kljub utesnjenim možnostim je to delo hitro raslo in venomer naraščalo je tudi število dijakov v šoli Glasbene matice. Leta 1953 so zaradi finančnih težav morali ukiniti slovensko glasbeno šolo v Gorici, ki jo je leta 1962 obnovila Glasbena matica, ki je svojo dejavnost razširila na vse pokrajine Furlanije-Julijske krajine.

V letošnjem šolskem letu je matična šola nudila individualni pouk 516 dijakom v Trstu in Gorici ter podružnicah na Tržaškem in Goriškem, v Videmski pokrajini, v Beneški Sloveniji in v Kanalski dolini. Dijaki sodelujejo tudi v instrumentalnih ansamblih in pevskih zborskih. Poleg pedagoškega dela pa je najpomembnejša plat matičnega delovanja organizacija koncertnih prireditev, s katerimi dosegajo zavidljive uspehe ne samo doma, ampak tudi na številnih gostovanjih v Sloveniji. Njihovo kvaliteto smo spoznali in občudovali tudi pri nas na Koroškem.

K zavidljivim dosežkom bratom na Primorskem iskreno čestitamo in jim želimo bogate sadove tudi pri nadaljnjem delu, saj nam je prav to njihovo delo lahko za zgled, ko tudi pri nas delamo prve korake na tem področju kulturno-prosvetne dejavnosti.

IVAN DOLENC

Slovenska kulturna publicistika v Kanadi

Predmet teh mojih zapiskov se zdi na prvi pogled nenavaden, če ne kar oporečen. Kdo je že pisal o izvornem slovenskem kulturnem pisanju v Kanadi? O kanadskem slovenskem slovstvu v verzih in prozi, o esejistiki, kritiki, kulturni reportaži in drugih publicističnih zvrsteh? Sodobni slovenski slovstveni zgodovinar Jože Pogačnik vidi v vsem današnjem slovenskem zamejskem in zdamskem (beri: izseljenskem) kulturnem prostoru samo troje založniških središč in samo tri publikacijske tokove, ki so s temi središči povezani: ti izhodiščni kraji pa so za njega Trst, Celovec in Buenos Aires.¹ Obe Ameriki, če ostanem pri nas, sta po njegovem vezani na Argentino in nadaljujejo s tamkajšnjimi publicisti „predvojno dominsvetovsko literarno estetiko“.

Omenjeni literarni zgodovinar je torej dočela prezrl slovensko ameriško slovstveno tradicijo, ki se v svoji liberalni in katoliški vrsti ponaša z znanimi imeni, katerih mi tukaj ni treba navajati. (Vsakdo si jih lahko izbere po volji iz tistih nekaj sto imen, kolikor jih omenja antologija ameriške in kanadske književnosti).² Za nas pa je važno, da ta tradicija še vedno živi in da se tudi nadaljuje ali pa vsaj odmeva v slovenskem kulturnem pisanju, ki še danes izhaja v

Clevelandu, Čikagu, Doverju, New Yorku, New Orleansu, pa še kje drugje v Ameriki.

Pred vojno in po vojni je to slovensko ameriško slovstvo nastopalo v samosvoji obliki in povsem samostojno v okviru celot-

Začenjamo objavljati nekoliko skrajšano vsebino predavanja, ki ga je imel slovenski publicist in kulturni delavec v Kanadi Ivan Dolenc pri Ligi ameriških Slovencev v New Yorku. V njem je orisal razmere in pogoje, v kakršnih se odvija kulturno delo pri rojakih v Kanadi, ki z velikim zanimanjem spremljajo tudi življenje Slovencev na Koroškem ter solidarno podpirajo naš boj za dosego narodnostnih pravic. Zato smo prepričani, da bo predavanje vzbudilo zanimanje tudi naših bralcev; obenem pa se avtorju zahvaljujemo tudi tem potom, da nam je svoja izvajanja poslal v objavo.

Uredništvo

ne slovenske kulturne skupnosti. Kar nekajkrat je na svoj poseben, individualen način tudi razburkalo kulturno javnost v matični domovini. Ta slovenska ameriška publicistika je izšla iz slovenskih razmer v Ameriki in je izražala v svojih najboljših delih žalost in srečo, predvsem pa veliko trpljenje naših starih izseljencev. V svojih literarnih podobah je zarisala ameriški slovenski obraz. Že v dvajsetih in tridesetih letih je zares izpolnjevala skoraj vse pogoje

duhovne in materialne individualnosti, kot so jih za neomajen in zdrav razvoj slovenske kulture zamejske skupnosti očrtali na primer predstavniki primorskega tiska o gradu Krombergu pri Novi Gorici 8. maja 1971, in sicer z besedami:

„Zamejski deli slovenskega naroda morajo črpati svoje moči prvenstveno iz lastne tvornosti, iz identifikacije s svojim specifičnim geografskim in družbeno-ekonomskim položajem in specifično nacionalno kultur-

no podobo, kot tudi iz plodnega, vsestranskega sodelovanja in podpore matičnega naroda in države.“³

Primeri kulturnega sodelovanja naših predvojnih izseljencev z umetniki iz stare domovine pri programih Slovenskega narodnega doma v Clevelandu in delovni obiski slovenskih pisateljev iz Slovenije so že pred desetletji uresničevali tudi zadnji del gornjega programa. Začel sem z ameriškim primerom, ki je

klasična uspešnica slovenske publicistike v svetu, ker sem se menda želel izogniti skušnjavi, da bi na novo iskal nekaj, kar je že dovolj znano: vse naše kulturno ustvarjanje, tudi publicistika, ne more mimo sveta, v katerem nastaja in v katerem živijo njeni ustvarjalci. Če pišemo leposlovje v Kanadi, in če je to leposlovje količkaj vredno naše pozornosti, je to potemtakem slovensko kanadsko ali kanadsko slovensko slovstvo. Ne preostane nam nič drugega, kot da ga kot takega tudi obravnavamo, pa naj izhaja kjerkoli na svetu.

V nadaljnjem hočem povedati nekaj malega o velikih razlikah, ki jih vidim na tem področju med slovensko Ameriko in slovensko Kanado, potem pa bi rad še spregovoril v obliki krakih pripomb in pojasnil o pogojih za našo kulturno publicistiko v tej deželi, o publikacijskih možnostih, o ovirah za tovrstno javno delo, o bralcih oziroma kulturnem občinstvu, in ne nazadnje še o splošnem ozračju za kulturno delo.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

1 Jože Pogačnik: Slovensko zamejsko in zdamsko slovstvo (Oris izhodišč in ocena vrednosti). Izdal „Zaliv“, Kosovelova knjižnica (5), Trst 1972, str. 5-9.
2 Anthology of Slovenian American Literature. Edited by Giles Edward Gobetz and Adele Donchenko. Slovenian Research Center of America Inc., Willoughby Hills, Ohio, 1977.
3 Jože Pogačnik: Slovensko zamejsko in zdamsko slovstvo, str. 6.

Uspel koncert „Uascit pr Zile“ na Brdu

Pevski zbor „Rož“ je pred leti naštudiral koncert „Uascit pr Zile“, delo skladatelja Sama Vremšaka. Letos so delo ponovno naštudirali in v organizaciji Slovenskega prosvetnega društva „Zila“ preteklo nedeljo priredili zilijsko svatbo v besedi, pesmi in plesu pri Plicu na Brdu pri Šmohorju.

Prireditvev je bila načrtovana na Plicovem skednju, kar je „Uasciti prostem, žal pa je zaradi slabega pr Zile“ vzelo čar izvirnega od-vremena morala biti izvedena v igravanju nekdanjega ženitovanj-

Mošani pevski zbor „Rož“ iz šentjakoba v Rožu

Akademska folklorna skupina „France Marolt“

skega običaja. Vendar je številno občinstvo, ki je napolnilo skedenj, imelo možnost prisluhniti zilijskemu narečju svatovalcev, katerih vloge so igrali domačini oz. igralci SPD „Zila“.

Tako so ob pesmi pevskega zbora „Rož“, ki ga vodi Lajko Milisavljevič in ob plesih folklorne skupine „France Marolt“ iz Ljubljane, obiskovalci imeli enkratno priložnost podoživeti nekdanje šege in navade ob ženitvah v Zilijski dolini. To je bila ena izmed redkih prireditvev na Brdu, ki je imela še svojski pomen, ker se je prireditvev odvijala na domačiji znanega slovenskega politika Franca Grafenauerja. Čeprav je prireditelju ponagajalo vreme, mu za organizacijo gre vse priznanje, ker je SPD „Zila“ s tem potrdilo svojo organizacijsko sposobnost in želeli je, da bo v prihodnje še večkrat vabilo na slične prireditve. Poleg domačinov in gostov od blizu in daleč, katerim je dobrodošlico izrekel predsednik „Zile“ Urban Popotnik, so „Uascit pr Zile“ obiskali tudi konzul SFRJ v Celovcu Alfonz Naberžnik s soprogo, predsednik in tajnik Slovenske prosvetne zveze Valentin Polanšek in Franci Sadolšek.

Koncert „Uascit pr Zile“ so v nedeljo zvečer priredili še v Šentjakobu v Rožu.

OSREDNJA PISARNA V CELOVCU

deluje vsak dan od ponedeljka do petka, od 8. do 17. ure. Posebne uradne ure vsak četrtek od 9. do 12. ure pa so namenjene tistim, ki se želijo o raznih problemih pogovoriti s sekretarjem ZSO, tov. Feliksom Wieserjem

OKRAJNA PISARNA PLIBERK

posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bodo:

17. 6. 1980
dipl. inž. Feliks Wieser
splošna narodnostna in
gospodarska vprašanja

Literarni večer v Bilčovsu

Pod geslom „Sosed kako te gledam – Nachbar wie ich dich sehel“ so ob 25-letnici podpisa avstrijske državne pogodbe koroški PEN-klub, Zveza koroških pisateljev in SPD „Bilka“ preteklo soboto vabili na literarni večer k Miklavžu v Bilčovsu. Razmeroma številnemu občinstvu so se predstavili Walther Nowotny, Helmut Scharf, Valentin Polanšek in Horst Ogris. Pisatelji so s strani poslušalcev bili dobro sprejeti, svoja dela pa so brali dvojezično oz. so bila brana tudi v slovenščini. Nastopajočim se je v imenu prirediteljev zahvalil Herbert Seher.

Literarni večer v Bilčovsu je bil vsekakor lep prispevek k spoznavanju obeh narodov v deželi, ki je prav zdaj ob 25-letnici podpisa državne pogodbe silno potreben, posebno, ko na žalost ugotavljamo, da člen sedem še vedno ni izpolnjen in da posebno tu na Koroškem za to nimajo posluha. Da pa bi mirno sožitje bilo možno, je pokazal bilčovski literarni večer, ko so avtorji obeh narodnosti enakovredno brali iz svojih del. K prijetnemu vzdušju nedeljskega literarnega večera je prispevala še razstava slik, ki sta jo priredila bilčovski „Naturfreunde“ skupaj s fotoklubom „Andrej Prešeren“ z Jesenic; organizacijsko pa jo je uredil Hanzi Reichmann. Naj tozadevno še izrazimo zadovoljstvo, da je plakat, vabilo in vse, kar zadeva razstavo, bilo tiskano dvojezično, kar naj bo drugim organizacijam v deželi v zgled.

Literarni večer v Bilčovsu je vsekakor bila spodbudna prireditvev in koristen prispevek k mirnemu sožitju obeh narodov v deželi. Upamo, da bo do podobnih prireditvev prišlo še v drugih krajih dvojezičnega ozemlja in tudi drugih krajih Koroške.

Dan pesmi v Železni Kapli

Zadnjo soboto sta ljudska in glavna šola v Železni Kapli prirejali in vabili v farno dvorano na pevsko prireditvev „Dan petja 1980“ (Ortsjugendsingen 1980). Po več letih se je tako v organizaciji šol ponovila matineja pevskih zborov občine Železna Kapla-Bela.

Tokrat lahko z zadovoljstvom zapišemo, da je (tudi vsled nekdanje ostre in potrebne kritike našega takratnega poročevalca) prireditvev potekala vzorno dvojezično. Že sama vabila, katera je pripravila ljudska šola, so prijetno presenetila. Zaradi obilice nastopajočih pevskih skupin in zborov je tokrat odpadlo vezno besedilo. Na voljo pa je bil tiskan spored in tudi ravnateljja šol Leopold Cvelj in Johann Stoßler sta spregovorila in pozdravila poslušalce v obeh deželnih jezikih. Med obiskovalci smo videli župana Jožefa Lubasa in prejšnjega okr. šolskega nadzornika vladnega svetnika Mairitsch-a in nekaj občinskih odborikov, največ pa staršev in tujih gostov, ki so tako dobili vpogled v kulturno življenje občine.

Pred prireditvijo je igrala na trgu VELLACHTALER TRACHTENKAPELLE (V. Kordes) in tako opozarjala na pevski praznik. V sporedu pa so nastopali ZBOR LJUDSKE ŠOLE (S. Sporn, T. Sticker), ki je pokazal resnično dvojezičnost s tem, da so vsi otroci peli pesmi v obeh jezikih, kar je na Koroškem

redka prilika, nadalje OBIRSKI ŽENSKI OKTET (V. Polanšek), GLASBENA ŠOLA, LOVSKI PEVSKI ZBOR ŽELEZNA KAPLA (V. Prušnik), SLOVENSKI ZBOR GLAVNE ŠOLE (L. Cvelj), MGV Rechberg (V. Repnik), TAMBURAŠI SPD „ZARJA“ (P. Stane), RECHBERGER FRAUENCHOR (B. Mietsche), MOŠKI IN MEŠANI ZBOR SLOVENSKEGA PROSVETNEGA DRUŠTVA ZARJA (J. Wrulich), ZBOR GLAVNE ŠOLE (U. Ganzer), OBIRSKI MOŠKI ZBOR IN MLADINSKI MEŠANI ZBOR OBIRSKO (V. Polanšek), GEMISCHTER CHOR EISENKAPPEL (O. Niederdorfer), TERZETT des GEM. CHORES EISENKAPPEL in SLOVENSKI OTROŠKI ZBOR (H. Sticker). Vse skupine so znale navdušiti. Za okusno dekoracijo so zado-stovale avstrijska, koroška in občinska zastava. Čeprav je bilo na sporedu 38 pesmi (19 skupin in skoraj 250 nastopajočih) je prireditvev trajala le pičli dve uri, kar je dokaz, da je bila zelo dobro pripravljena. Pomanjkljivost žal pri plakatiranju, saj prebivalstvo ni bilo dosti obveščeno in v tem, da so glavnošolci prinesli domov le enojezična vabila.

S prireditvijo so bili menda zadovoljni prav vsi. Lahko je celo vzgled drugim krajem. Pokazala je, da se občani lahko zberejo vključno z vsakodnevne politike in vsaj na odru skupno nastopajo. To pa je seveda možno le, če noben del ali pri-spevek ni degradiran za vlogo folkloristične štafaže.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ZARJA“ v Železni Kapli vabi na

literarno branje domačih avtorjev

ki bo v soboto 14. junija 1980 ob 20.30 uri pri Kolterju v Železni Kapli.

Sodelujejo: Valentin Polanšek, Florijan Lipuš, Jože Blajs, Tonči Haderlap, Karla Haderlap, Dragica Pasterk in vodja Slovenske študijske knjižnice mag. Marija Malle iz Celovca
Med branjem nastopajo sledeči zbori:
moški in mešani pevski zbor SPD „Zarja“ iz Železne Kaple, moški in mešani pevski zbor SPD „Obir“ in „Obirski ženski oktet“
Ljubitelji umetniške besede ter pesmi prisrčno vabljeni!

Mešani zbor SPD „Srce“ iz Dobrle vasi na obisku pri „Ljubljanski banki“ v Ljubljani

5. junija smo bili gostje „Ljubljanske banke“ v Ljubljani. Točno ob določene- nem času smo prispeli na „Trg revolucije“. Pred nami je simbol moderne Ljubljane — stolpnični dvojček, last „Ljubljanske banke“ in tovarne „Iskra“ v Kranju. V vestibulu leve stolpnice nas je pozdravilo zastopstvo banke in od- poslanstvo občine. V kratkih besedah so nam predočili velikost bančnega podjetja, ki se ne izraža samo v 14 nadstropni stolpnici, v kateri je zapos- lenih blizu 1000 nastavljenec, tem- več predvsem v tem, da se njene kore- nine razpletajo po vsej Jugoslaviji in daleč preko njenih meja, tja v Afriko in Azijo.

Nato smo si ogledali bodoči „Can- karjev kulturni center“. Ta je v suro- vem stanju že dograjen in je v tesni povezavi z obema že poslujočima stolp- nicama. Za izgradnjo odgovorni inžen- nir nas je vodil po labirintih hodnikov dvoran, in stolpnic, da smo zgubili orientacijo. Upravičeno nam je rekel, da bi, če bi nas on prepuštil samim sebi, rabili dve uri, preden bi spet našli na prosto. Blizu 300 obrtnikov strokovnjakov je trenutno zaposlenih, da dokončajo ta veliki slovenski kul- turni center, ki naj bi bil dograjen v dveh letih. Za nas laike je bilo zani- mivo videti, kaj in koliko vsega je ugrajenega v stene in tla takšne mo- derne stavbe (vodovodne cevi, kabli

idr.). Vse to bodo zakrili z lepimi mar- mornatimi ploščami.

Mogočen vtis je na nas napravila dvorana, kjer bo prostora za 2000 se- dežev. V njej bodo, ko bo dograjena, razni kongresi in druga množična zbor- ovanja ter prireditve. Druga dvorana z 800 sedeži, je podobna gledališču. Načrtovana je tako, da ima vsak sedež prost pogled na oder, ne da bi se bilo treba nagibati na levo ali desno. Oder se bo dal pogrezniti v globino in je tudi drugače opremljen z vsemi tehničnimi finesami. Tretja dvorana bo imela 200 sedežev. Namenjena je za razna predavanja in male nastope. Končno smo se spet znašli v višini „Tr- ga revolucije“. V odprtem prostoru so v tla vnešeni obrisi nekdanje rimske stavbe. Tu, na tem zgodovinskem pro- storu bo stal spomenik v čast našemu velikemu Cankarju, borcu za pravice malega slovenskega ljudstva in malega človeka sploh. S tem spomenikom se slovensko ljudstvo ne bo samo od- dolžilo svojem velikemu, socialnemu mislecu in pisatelju, temveč bo z njim tudi izpričalo, da je vredno svojih ve- likih moči, da jih spoštuje in časti.

Gostitelji so nas nato pripeljali na ploščad 14. nadstropja, kjer so nam razkazali moderno Ljubljano. Ob tej priložnosti smo se tudi slikali s starim gradom v ozadju.

Pri večerji, ki nam jo je posredovalo vodstvo „Ljubljanske banke“ smo se pogovorili o gospodarskih problemih južne Koroške, ki ravno sedaj, po obis- ku zveznega kanclerja Kreiskoga v Beogradu, dobivajo nove perspektive in ki jih bo treba dobro izkoristiti. Go- vorili smo tudi o zgodovini in razvoju našega društva.

Zaključno so še naši pevci stopili v krog in v zahvalo, pod vodstvom Albi- na Kranjca, zapeli nekaj pesmi.

V vsestranskem zadovoljstvu in s trd- nim sklepom, da lo naše srečanje ne bo edino, smo se razšli.

S. L.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjuni vabi na

„KULTURNI VEČER“

v soboto 14. junija 1980 ob 20.30 uri v Kulturnem domu DANICA v Sentprimozu. Prvič bo gostoval v Sentprimozu prijateljski moški zbor „Sklada- teljev Ipavcev“ iz Sentjurja pri Celju.

Sodelujeta še: ansambel „Mladi mi“ slovenske gimnazije v Ce- lovcu in mešani oktet SPD „Danica“

Prisrčno vabljeni!

Strokovna šola za ženske poklice v Sentpetru pri Sentjakobu v Rožu vabi v soboto 14. in nedeljo 15. junija 1980 ob 14.30 uri na

zaključno prireditvev pod geslom NARODA BOGAT ZAKLAD, ZBIRKA STARIH JE NAVAD

Spored obsega stare navade naših prednikov ob rojstvu, teritvi, zilijski ob- celi in žegnu. Od sobote popoldne in v nedeljo do 18. ure si lahko ogledate razstavo sol- skih izdelkov učen.

Klub slovenskih občinskih odbor- nikov vabi na

PLES

v soboto 14. junija 1980 s pri- četkom ob 19.30 uri v BAYERS BIERHALLE na celovškem sej- mišču.

Za ples in zabavo bo skrbel znani orkester Marijana Makar- ja s „Kvartet studiom“ iz Za- greba. Ti umetniki so navdušili občinstvo že na „praznik Naše- ga tednika“ pri Šoštarju v Glo- basnici.

Prisrčno vabljeni!

Koncert narodne glasbe v Beljaku

Jugoslovansko društvo „Triglav“, v katerega so vključeni jugoslovanski delavci, ki delajo na Koroškem, je v počastitev 25. maja - dneva mladosti — priredilo v veliki dvorani Kongresne hiše v Beljaku koncert narodne glasbe, v okviru katerega so nastopali orkester RTV Sarajevo ter znani jugoslovanski solisti — Safet Isovič, Beba Selimović, Kemal Monteno in Zerhra Devović.

Velika Kongresna dvorana je bila polna gledalcev oziroma poslušalcev, ki so prišli iz vseh koncev Koroške, da počastijo jugoslovanski veliki praznik 25. maj — dan mladosti.

Številno ubliko med njimi tudi zastopnike slovenske narodne skupnosti ter koroških oblasti je pozdravil jugoslovanski konzul v Celovcu Alfonz Naberžnik. Z eno-

minutnim molkom so se spomnili smrti jugoslovanskega predsednika Josipa Broza-Tita, katerega slika je poleg avstrijskega zveznega predsednika dr. Kirchschrägerja krasila oder dvorane.

Program, ki so ga nudili Sarajevčani je bil izredno lepo pripravljen in je navdušil slehernega v dvorani. Ob pesmih, ki opevajo Tita, je nastal viharen aplavz z vzkliki,

ki prepričljivo priča o prisrčni povezanosti Jugoslovanov s svojim predsednikom Titom. V glavnem so bile na sporedu pesmi Bosne in Hercegovine, pesmi junaškega ljudstva, ki se je vedno uprlo tuji nadvladi, tako Turkom, cesarski Avstriji in nemško-italijanskemu fašizmu. In prav ta boj je ovekovečen v teh lepih otožnih pesmih, seveda tudi veselih, ki opevajo ljubezen, ni manjkalo. Kot so bili odlični solisti-pevci (posebno je znal navdušiti Safet Isovič), tako je bil dovršen instrumentalni ansambel s svojim vodjem — virtuozom na harmoniki — na čelu.

Skratka, bil je lep večer in to ne samo za jugoslovanske delavce na Koroškem, temveč tudi za vse ostale — domačine Korošce — ki so tako imeli priložnost spoznati mentaliteto ponosnega ljudstva iz osrčja Jugoslavije, ki neizmerno ljubi svojega voditelja Tita in svojo drago domovino.

Simpozijaska ekskurzija na območju Črnega vrha

V okviru 11. gozdarskega simpozija „Gozdna tehnika v hribih — pogled nazaj in naprej“ (11. do 13. avgusta) letošnjega lesnega sejma bo predvidoma 400 udeležencev iz cele Evrope obiskalo in si ogledalo gozdno gospodarstvo Hansa Marescha na področju Kočuhe. Lansko leto je bil cilj podobne ekskurzije visoka planota Pokljuke v Sloveniji, letos pa so to stremali Črnega vrha nad Kočuhno — značilen visokogorski revir v bližini Celovca.

Prvič bo v okviru lesnega sejma izveden tudi „dan gozdnih posestnikov“. Tega dne (14. avgusta) se bodo udeleženci seznanili z delom kmetijskega traktorja in njegovih priključkov pri sečnji lesa in drugih gozdnih delih.

Posebnost za gozdarje bo vsekakor ogled stare jelke, o kateri sodijo, da je stara 300 do 400 let in ki bo imela okrog 25 m³ lesa. Nadaljnja atrakcija omenjenega revirja je tudi ledena jama, kjer se drži led celo še meseca avgusta. Verjetno se tvori led potom podzemne zračne cirkulacije.

V okviru te ekskurzije bodo predočili tudi različne delovne procese v gozdu. Poleg izrecno tehničnih problemov, bodo razpravljali tudi o kalkulacijah, o vprašanih delovnega načrtovanja in organizaciji dela. Nadaljnje težišče bo poskus, prikazati smiselno kombinacijo človeške in strojne delovne moči.

29. lesni sejem (9. do 17. avgusta) bo spet dal celo vrsto novih pobud in novih prijemov zlasti na področju gozdnega gospodarstva, ki bo imelo v prihodnosti vedno bolj odločilno vlogo.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi člane in prijatelje društva na

9. srečanje zamejskih planinskih društev

S PLANINCI IZ MATIČNE DOMOVINE

v nedeljo 15. junija 1980 s pričetkom ob 11.30 uri v Števerjanu pri Gorici v Italiji.

Odhod omnibusa: ob 6. uri zjutraj izpred Gasometergasse 10 v Celovcu. Pot bo vodila preko Ljubelja, Ljubljane, Postojne v Gorico. Na povratku s srečanja se bomo vračali skozi Soško dolino in si ogledali prelesto dolino Trento — izvir Soče, spomenik dr. Julija Kugyja, alpski vrt „Juliana“, gorsko tesen Korita itd. Cena vožnje bo znašala 150 šilingov. Prirčno vabljeni!

Upokojeni novinarji na izletu po Koroškem

Pod vodstvom Edija Šelhausja se je prejšnjo sredo napotila na Koroško skupina upokojenih novinarjev (bilo jih je blizu 50), da bi se seznanila s posebnostmi južne Koroške.

Prva postaja njihovega potovanja je bila tiskarna Drava v Podljubelju, kjer so si ogledali tiskarske naprave. Nato so nadaljevali pot skozi Rož preko Drave na naše sončne Gure, od tam pa na Gosposvetsko polje, kjer so si ogledali znani vojvodski prestol. Naslednji cilj je bil novi kulturni dom v Sentprimozu. Tamkajšnjemu SPD „Danica“ so podarili knjige in s tem obogatili društveno knjižnico. Ob tej priložnosti so si ogledali tudi novi dvojezični otroški vrtec. Iz Sentprimozja so naredili še en skok v Globasnico v gostišče Jueno, kjer jih je že čakalo pripravljeno kosilo. In ker so že bili v Podjuni, so obiskali tudi znani Rutar-center v Dobrli vasi, kjer so prišle na svoj račun zlasti novinarke. Zaključek potovanja po Koroški je bil v Selah, kjer jim je domači župnik Vavti razlagal posebnosti tega kraja in pri tem ni pozabil omeniti 13 selskih žrtev, ki so bile obglavljene, ker so se upre tedanjemu fašističnemu režimu. V gostilni pod cerkvijo je bil zadnji postanek potem pa so se odpeljali polni novih lepih vtisov in zadovoljni domov na svoje domove.

Zahomc - otvoritev ljudske šole

Dolgoletna želja Ziljanov se je končno uresničila. V Zahomcu so v soboto slovesno otvorili ljudsko šolo, katere stroški so znašali 17 milijonov šilingov. Ker je šola blizu glavne ceste, ki predstavlja veliko nevarnost za šolarje, so zgradili še lesen most preko ceste in tako odstranili nevarnost nesreč.

Poleg domačinov so se zbrali visoki predstavniki dežele z deželnim glavarjem Leopoldom Wagnerjem na čelu. Novo štirirazredno ljudsko šolo je blagoslovil domači župnik Stanko Trap. Obred je bil dvojezičen. Tudi šolarji ki so s petjem in recitacijami popestrili slovesnost, so svoj spored odvijali dvojezično. Novo ljudsko šolo je otvoril deželni glavar Leopold Wagner, ki je med drugim v svojem govoru poudaril, da se s takimi dejanji odpirajo mlademu človeku vrata v svet izobrazbe, dela in kulture. Strajavaški župan August Milonig pa je med drugim izrazil zahvalo za finančno pomoč dežele, ki je bila potrebna za realizacijo tega nadvse pomembnega projekta.

Pestra dejavnost

SPD „Herman Velik“ v Sele-Kotu

Čeprav je pomlad bolj mrzla, je vseeno ogrela naše društvo in njegove člane.

Tako smo imeli materinsko proslavo, katero so zelo prisrčno pripravili otroci pod vodstvom šolskega direktorja Erika Užnika. Društvo „Herman Velik“ pa je poskrbelo za prigrizek in prijetno počutje.

26. maja pa smo imeli izlet v Slovenijo. Zgodaj zjutraj smo se odpeljali od Žage preko Ljubelja. Naš prvi cilj so bile Brezje. Potem smo se podali na pot v pobrateno občino Škofja Loka, kjer sta nas sprejela predsednik občinske skupščine tov. Viktor Žakelj in sekretar komisije za prijateljsko sodelovanje tov. Dolinar, ki sta nas potem tudi spremljala in nas vodila preko Poljanske doline v Hotavljce. Tam smo si ogledali kamnolom marmorja in z zanimanjem ogledovali naprave, s katerimi se kamen žaga in obdeluje, da potem nastanejo lepe okenske police in tudi drugačne plošče n. pr. za stopnice in vsakovrstne obloge.

Po kosilu smo se podali proti Cerknem, da si ogledamo znamenito partizansko bolnico „Franjo“. Kar smo tu videli in zvedeli, se na kratko ne da opisati, zato vsakemu priporočamo, da si ta pomemben in zanimiv objekt ogleda. Bolnica se nahaja v neki skalni soteski in ima vse predpogoje za čim manjšo možnost, da bi bila odkrita ali izdana. Tako so morali ranjence z zavezanimi očmi in potrebni material po potoku v težkih okoliščinah spraviti do bolnice.

Polni vsakovrstnih doživetij smo se zvečer vračali proti domu. Spotoma pa smo se spomnili tudi naših štirih članov, ki so se pred kratkim poročili. Še enkrat čestitamo in želimo mnogo družinske sreče našim članom Miciji in Albinu Supan. Mici je tudi podpredsednica našega društva, ter Zofiji in Mirkotu Male in upamo, da bodo tudi v bodoče sodelovali v našem društvu.

Valentin Polanšek

35

BRATOVSKA JESEN

I. del

„To se ne reče tako. Kot sem že dejala, preuredili bodo vse in VDV bo sedaj prevzel tiste naloge, ki se tičejo gestapovskih mrež, vohunov, vrinjencev, izdajalcev, oportunistov in...“

Domen je poočital:

„Pa takih, ki jih nekdo iz osebnih zadev ne mara...“

Janja se čudno dolgo ni vrnila. Domen je pustil Majo samo in se je podal čez kake pol ure na pot iskat Ukrajinko.

Domen je prihajal z rebrške, sušne strani. Iz dneva v dan se je pomlad bolj razživljala. Tokrat je bil obveščevalc samo s Pavlom. Petra je poslal čez reko Belo proti Robežu. Zdaj je čakal. Hotel je zvedeti, kaj je davi tako pokalo spodaj na cesti proti Kapli. Samo kakih deset minut, potem je bilo vse pri kraju.

Kmalu so prihajali borci: Seveda — Nestl je bil zraven. Zdaj je že namestnik komandanta Vzhodnokoroškega odreda. S četo tretjega bataljona je pričakal Nemce spodaj pri cesti ob reki Beli in napadel motorizirano kolono. Uničili so šest kamionov in pobili več sovražnikov.

Umikali so se proti Ojstri. Domen se jim je pridružil. Na Sončarjevi planini pa je dobil Domna Gašperjev kurir z nalogo, da ga privede k njemu.

Spet so načrtovali akcijo doli nekje pri Kapli.

Pa kar pri belem dnevu! Cela vrsta vedevejevcev je stala nared. Domna je zavijalo v drobovju, kadar jih je videl. Tokrat je bil Kolja zraven. On jih je držal vsaj strogo na vajetih. Kajti tisti Uranč si je privoščil marsikaj, kar je bilo vse drugo kot v skladu z osvobodilnim bojem. Glavnina je bila spredaj, Domna so dodelili zaščiti, ki naj gre pri Jelovšnikovi žagi v zasedo in čaka, dokler ne pride drugo povelje. Pavel je bil, ki bi rad od nekoga izvedel, kam bodo šli kar pri belem dnevu. Črnjan pa je skomignil z rameni. Ko so tičali nekaj časa na obeh straneh žage, se je približal Domnu Črnjan.

„Brata pa že dalj časa nisem videl. Kje pa je?“

„Ali se poznata?“

„Pa še dobro. Nekaj let sva skupaj služila v šentjakobski Koprivni. Rada sva se imela.“

„Tam v Meddolu in Sali ima svoje opravke. Kot sem čul, zasleduje novega gestapovca, menda je Slovenec iz solčavske strani.“

„Preklete barabe, to je najbolj žalostno, da imamo med lastnimi rojaki take izdajalce!“

„Nemec naj bo naš sovražnik, a...“

Potem je Črnjan kar na vsem lepem začel pripovedovati, kako so pred tremi tedni pri Jaku „obdelovali“ dve ženski. Sprva so trdili, da sta gestapovki, pa so ju „zasliševali“, da ni povedati. Potem pa se je govorilo, da niti nista tega zagrešili, česar so ju osumljali. Ker pa so ju tako izdelali, ju niso smeli spustiti in so ju kratkoma likvidirali. To je grozno! Ali se sme kaj takega goditi?

Domen je mislil na Jetrača, Breclja in Uranča. Nekaj ga je grizlo in vznemirjalo. Stegoval je noge, če se je zleknil za skalo in zrl skozi pomladansko zelenje dol na dolinsko pot, ki je povezovala pozimi in poleti Ojstrovino s Kaplo in preko nje s svetom! Zadnje čase so skrivajne steze prepletle grapo vsekrižem: kurirske zveze! Opuščene

nekdanje kolovozne poti so prednjačile pred javno cerkveno potjo...

Zadišala je vigredna zemlja, ko je grebel Domen z močno okovanimi gozjarji po mehkem podrastku ob skali. Če se je dvignil in čepel v svojem skrivališču, so se mu kmalu otmrtvičila kolena. Videl je onstran žage skozi bukovke škarje nekaj belega: Pavlov obraz! Tam je tovariš stražil. Dopadel se mu je fant. Bil je blage narave. Če je še tako trpel kot živina, nikdar ni glasneje zasopel, kakor nekateri, ker se niso marali izkleti po stari navadi in so se vpričo drugih delali, kako so že „zgrajeni“ kot partizani.

„Podobna pa si nista v ničemer,“ je polglasno dejal Črnjan in se pomaknil bliže.

„Kaj podobna?“

„Z bratom Matevžem mislim.“

Domnu se je dopadel Črnjan. Vse, kar je povedal, je vzbujalo prizvok razumevajočega tovarištva in vzajemne fantovske navihanosti.

Tokrat pa je bil glas drugačen. Skoraj tuj. Trd in političen, kakršna je bila beseda v nekdanjem domačem smislu prirojena za vse tisto, kar nosijo višje voditeljske glave, tisto, kar zapoveduje, poveljuje in zdaj v vojni razpola-ga nad življenjem preprostih hribovskih ljudi.

„Tebi se pozna, da imaš vojaške bojne izkušnje, ti si polnovreden vojak!“

Domen bi najraje zakričal, da nikdar ni hotel biti vojak, da gleda orožje kot ubijalčevsko orodje... a se je spomnil, kako je strogi okajevец trdo zašil, ko se je podobno iznebil: „Mar misliš, da smo partizani samo ubijalci, dobesedni banditi, ki stražijo ljudi in ne vedo, kaj hočejo?“ Navrh ga je okajevец temeljito spovedal. Odsihmal je vedel Domen, da ni na mestu vse izpovedati, kar človeka teži. Vsako reč je treba premisliti. Vsako misel je treba vskladiti z revolucionarnimi cilji osvobodilnega boja,

Dobri dedek Turahon

Nekje na vzhodu je dežela, kjer se je pravkar razcvetela pomlad. Če bi se ustavili na dvoriščih, travnikih ali kottičkih, kjer se zbirajo otroci, bi slišali tole:

„Vsak dan štejem, koliko dni je še do prihoda dedka Turahona.“ In gručica otrok, velikih in malih, se zgrne v krog. Tiho se pomenkujejo, nič ne kričijo, ne tepejo se. Čudno!

Še bolj čudno! Eden od temnolasih in temnopoltih dečkov je v skoku planil k stariki, ki je težko nesla veliko culo. Vzel ji jo je iz rok, si jo optal na hrbet in zdaj jo spremlja.

Drugod zopet nekaj podobnega. Tam stoji slepec. Nebogljeno tiplje s palico in si ne upa naprej. Izteguje roko, da bi se oprijel. Zaman! Toda, da bi videli, kako nežno ga prime za roko mala temnolasa deklica! Vodi ga preko vseh nevarnih mest. Ali je to dežela čudežno pridnih otrok? Povsod na svetu so otroci razposajeni, si nagajajo, tepejo se, mečejo si kamenje. Tukaj pa tega ni videti.

Toda presenečenj še ni konec. Povsod je opaziti, kako se otroci trudijo, da bi bili pridni, da bi storili vsak dan kaj dobrega. Doma hodijo po prstih, do svojih staršev so vljudni in jim skušajo pomagati, kjerkoli se da. Pazijo, da ne bi umazali svojih haljic. Če se je treba odreči slaščicam, se jim odrečejo brez godrnjanja in negodovanja. Skrbno hranijo vsak denar — in ko vprašaš prvega, kaj bo kupil, ti odgovori: Čepico! Vprašaš drugega, čepico! Vprašaš tretjega, četrtga, petega, šestega. Vsi čepico, novo čepico. Nadvse čudno!

Če pa se le zgodi, da kdo od dečkov dvigne kamen, da bi ga zalučal v tovariša, ali da se katerakoli deklica skrega s tovarišicami in jim pokaže jezik, tedaj dvignejo pametnejši prste: Pst, ne stori tega, Turahon te sliši in vidi.

Včasih se zgodi, da kateri zavriska in skoči tovarišu za hrbet, drugi potegnejo za njim in je že tepejo tu. A že spet jih je nekaj, ki jih hitijo mirit: „Tiho, dedek Turahon ni več daleč.“

Kdo pa je ta dedek Turahon? Kar naprej govorijo o njem in govorili so že tedne poprej, ko je bila še zima in so pihali ostri ledeni vetrovi, ko so še padale izpod meglenega neba snežinke in so bili sadovnjaki goli in mrtvi. Že takrat je nastopil čas, ko so se otroci začeli pripravljati na prihod dedka Turahona.

Zbirali so se za zidovi, plotovi in na drugih, pred vetrom zavarovanih mestih. Noski

in ušesa so jim od mraza posinjeli, smrkelj se je spremenil v ledene svečke, noge in roke pa so bile čisto rdeče in ozebele. Vendar vsega tega niso čutili. Stali so in se pogovarjali o dobrem dedku Turahonu.

Da pa jih bo dedek zares obiskal in jim prinesel darove, morajo biti petdeset — da,

Pametne misli

- Nedolžna laž je mnogo boljša od žaljive resnice.
- S svojo marljivostjo se sme vsakdo hvaliti.
- V šoli trpljenja se najbolj naučiš modrosti.
- Vsak je gospodar svoje usode.
- Pamet govori potihoma, zato jo tako pogosto preslišimo.
- Bedaki vedno vse vedo, razen tega, da so bedaki.
- Človek, ki naredi napako, ne da bi jo popravil, zagreši novo napako.
- Otrokom so dnevi večkrat predolgi, staršem pa leta prekratka.
- Ne more vzgajati, kdor sam ni vzgojen.

petdeset dni pridni, pridni in se neprenehoma truditi, da bi bili še bolj pridni. Kajti dedek Turahon je strog, darila ne da kar tako, zato je ta dežela zdaj v tem času dežela najbolj pridnih otrok na svetu. Petdeset dni ni treba otrok ne kaznovati ne jih opominjati in ne se jeziti zaradi njihove porednosti.

In zdaj se bliža ta dan. Otroci se še zmeraj niso razšli. Spet se pogovarjajo in pogovarjajo.

„Nihče od nas ni tako siromašen, kot je bil dedek Turahon, ko je bil majhen deček.“

„Zmeraj je bil lačen, strgan in pozimi ga je zeblo.“

„Tega pa ni pozabil, ko je odrasel. Njegovo oko je zmeraj iskalo revne sestrane otroke in sklenil je, da jim bo vse življenje pomagal in skrbel zanje.“

„S karavano je šel v tujo deželo, kjer je postal zdravnik in ko se je vrnil, je znal zdraviti bolezn. Vsi so iskali pri njem navstetov in zdravil.“

„Lahko bi postal bogat, mogočen mož, lahko bi imel velike, lepe hiše in veliko bogastvo. Toda dedek Turahon je ostal skromen in kjerkoli je srečal revnega otročička, ga je prijel za roko in ga vzel s seboj v trgovino. Kupil mu je vse, kar je potreboval.“

„Včasih se je zgodilo, da dedek Turahon ni imel denarja. Tedaj je stopil k trgovcu in mu pokazal revnega in lačnega otroka: Bodi usmiljen! je dejal. Trgovec ni upal od-

Ptičja šola

*Kljune brusijo si ptiči,
stari ne, samo mladiči,
lastovka je priletela,
ptičja šola se začela,
že na čišnji petkrat tri
ptičkov, šolarjev sedi.*

*Kos, učitelj, tablo briše,
razred s kljuni črke piše,
gor bolj tenko, dol debelo,
sonce smeje se veselo,
čmrlj z livade pribrenči,
vrabček packo naredi!*

reči, saj je vedel, kako trdo obračuna dedek Turahon s skopim in trdosrčnim človekom.“

Tako se pogovarjajo otroci o dedku Turahonu vsak dan in sleherni večer, preden gredo spat. Nihče ne verjame, da je dedek Turahon s smrtjo pozabil na otroke. Ostal jim je v spominu, nikoli ne bodo pozabili nanj, in če je že umrl, kadar pride sončna pomlad, tedaj ima tudi dedek Turahon svoj dan, dan, ko obišče vse pridne otroke.

Zadnji večer pred njegovim prihodom nesejo otroci čepice, ki so si jih kupili s prihranjenim denarjem, na vrt in jih obesijo na drevesa. Na čepico je vsak prišil tri nitke: belo — znamenje dobrega, zeleno — znamenje pomladi, sinjo — znamenje neba. Nato pa se vrnejo domov, ležejo spat in nihče ne sme ponoči vstati in pogledati, kaj je s čepicami.

Jutro pa jih nagradi za potrpežljivost in petdesetdnevno pridnost.

Po vseh hišah se razlije radosten krik in vrišč. Temu je dedek Turahon prinesel svilen haljico, drugemu škorenjčke z rdečimi in zelenimi cofki, tretjemu igrače in slaščice, punčkam pa čevljičke, prstančke in oblečke. Otroci letajo iz hiše v hišo, se sprašujejo, kaj je prinesel temu, kaj onemu, kažejo si darila. Potem pa se začne rajanje. Otroci nosijo polna naročja cvetja, pomladnega in dišečega. Plešejo, kajti to je njihov praznik, praznik v spomin dedka Turahona, ki je bil nekoč majhen reven deček, pa tega ni nikoli pozabil. Bil je vse svoje življenje zaščitnik revnih, nepreskrbljenih otrok, ki niso imeli nikogar na svetu, za katere ni nikoli nihče skrbel, ki so bili lačni in strgani in prezebli.

Albin Butolo

(Po kitajski pravljici)

Rože

— Pojdiva po rože! — je poklicala Mojca brata Jožeta. Ta se je le nerad ločil od frače, ki se mu utrgala.

— Dobro, ampak kje so te rože? — je brez prave volje pristal.

— Boš že videl. —

Vodila ga je po cesti, zavila na stezo, ki je med grmovjem vodila v hrib in obstala.

— Kje jih imaš? — je bil brat nestrpen.

— Potrpi! — Če boš tako dirjal, se ti bodo vse poskrile. Ne marajo razgrajčev. —

— Neumnost. Juhuhu! Tukaj so. — Z bojevitim krikom se je pognal v grmovje.

Malo jaso so pokrivali veliki beli cvetovi. Hlastno jih je trgala, gazil po njih, če pa je kakšnega zmečkal, ga je vrgel proč.

— Ne delaj tako! Boli jih!

— je očitala Mojca.

— Ah, daj no, saj so samo

rože! — Imel je obe roki polni. Mojca se je sklonila in pobrala dva cvetova. — To sta teloha, — ga je poučila. Sla sta naprej.

— Oh, te so pa lepše! — je kmalu zavpil Jože. Ugedal je rožnati hribček samih žafranov. Brez pomisleka je odvrzel teloh in jel pustošiti med žafranom.

— Ne smeš tako! — ga je zaman rotila Mojca. Sama si je vzela tri žafrane.

Tako sta na svoji poti našla še zvezdice, trobentice, jetrnike in vetrnice. Jožetu so se zdele ene lepše od drugih; vsakih je natrgal, kolikor jih je mogel držati v rokah, nato pa je prejšnje vrgel stran.

— Nikoli več ne grem s tabo po rože, — je zatrdila Mojca. Nosila je lep šopek raznobarnih cvetov. Doma ga je postavila v vazo v čisto vodo.

Drugo jutro je bil Jože ne-

kam potrt. Dolgo se je motal okrog Mojce, nazadnje je pa le povedal:

— Veš, sanjalo se mi je o rožah. Hude sanje. Rože so se zbrale okrog moje postelje. Telohi, žafrani, trobentice... Pravo morje! Šle so za pogrebom. Nosile so tiste potrgane rože, ki sem jih jaz zmetal proč. Kakor da bi tiho jokale...

— Seveda, njihovim sestram si vzel življenje. Če bi jih bil dal vsaj v posodo z vodo. Tako pa si jim preveč skrajšal življenje...

— Pa so bile res žive? — je neverno pogledal.

— Seveda. Rasle so na soncu in iz zemlje črpale hrano. —

— Moral bi jih torej pustiti, naj rastejo, dokler same ne umrejo, — je ugotovil Jože. — Kar najdlje bi morale biti lepe.

je dejal novi komisar pred dnevi, ko ga je čul Domen prvič na politični šoli.

Po dolgem premoru je odgovoril šele Domen Črnjanu: „Veš, pravkar sem sešteval fante in može samo iz Ojstrovine, kolikor jih poznam, pa sem prišel na številko 29, ki so bili vpoklicani k vojakom. Ne vem, koliko jih je popadlo, ali je ujetih. Le pomisli, kar krepka četa. Ko bi bili tukaj. In vsi skupne slovenske misli!“

„Po eni strani je dobro, da so domačini kurirji ali borci v domačem kraju, na drugi strani pa spet ne...“

„To velja tudi za druge, ki se štejejo za nosilce osvobodilnega gibanja. Vzgledeh, neoporečnih ljudi je nam treba. Tako pa se znajde sedaj v gozdu kak človek, ki ga vsi poznajo od prej kot švedro. Vse je že počenjal, kakor je vlekel pač veter. Zdaj pa se postavlja pred domačini in se širokousti. Kako hitro se naredi več škode kot koristi. Zagrešene napake pa niti drugi z najboljšimi nameni ne morejo odstraniti!“

Domen je vedno krepkeje kimal in kimal. Kot iz srca mu je govoril Črnjan. Ker pa je tudi on bil že toliko „zgrajen“ partizan, ni maral navesti imena oseb iz dotičnega kraja, ki jih ni mogel odobravati, kajti bile so očitne svinjarije.

„V vsaki vojski mora biti red!“ Kljub temu je zavrelo v njem, četudi se je spoprijaznil z črnogledim spoznanjem:

„V vsaki vojski. Ne. Mi partizanska vojska pa nismo vsaka vojska. V naši tovariški vojski je treba tudi dajati zgled drugim, je treba biti to, kar... Vsa naša prevzgoja temelji na nesebičnosti in tovarištvu, ki izvira iz skupne ljubezni do naše krvi, iz skupne ljubezni do naših rojakov, ki trpijo krivico...“

Vse je bilo Domnu jasno. Vse. Samo na Črnjanovih

očeh je videl, da mora šele poglavitne izjave podati. A kako, vseh komisarjevih besedi si ni zapomnil. Pa vseh izrazov tudi ni razumel.

„Partizanska borba je za nas Slovence edini izhod. Preden bi nas preselili vragve kam, naše fante pobili v kazenskih bataljonih, nas uničili v kacetih ali pokončali kar doma, je edini izhod, edina rešitev, da se upremo in borimo do zadnjega... Na svetu mora imeti vsak človek, vsak narod pravico do obstanka. Celó žival se brani po svoje. Pa kako se brani v še tako neizglednem položaju!“

Črnjan je dobil zaripel obraz. Domen je strmel vanj, ne da bi trenil.

„Na žalost ravna jo z narodi tako, kot z ljudmi posamezniki: Večji, imovitejši zaslužnijo male nemaniče. Tudi tukaj pri vas pred vojno ni bilo drugače kot pri nas v Črni. Delavca je izžemal gospod. Kmečkega hlapca pa je stiskal kmet na svoj način. Človek rad komandira nad človekom. Oblast je nekaj hudičevega.“

Zdaj pride Domnu Jelovšnik na misel, kako je on razlagal, da si mora človek jemati za vzgled naravo. V naravi ima obstanek in pravico do življenja samo zdravi in krepkejši! Ko sem služil vojsko s tem človekom še skupaj pri higarjih, je on vselej zelo službeno opravil ceremonijo pri vsaki jedi in povedal kak nacistični rek. Tako še vem, ko se je najraje zadiral: „Der Widerstand ist dazu da, damit er gebrochen wird!“ Razlagal je celo, da izhajajo vsi narodi v Evropi samo iz nordijske rase, to je od Germanov, kajti ti so najbolj trdni in so preživeli vse trdote pračloveka in česa le še...“

Črnjan je poslušal pozorno.

„To je posestnik zemlje, kjer sediva in ga obirava... Se pravi: bil je posestnik. Lani so ga Pohorčani likvidirali.“

Domen je mislil nekaj reči, pa ni. Trpek izraz je dobil njegov obraz. Ali je pomislil na okoliščine, kako so nastopili Pohorčani pri Jelovšniku?

Kakor da bi Črnjan uganil njegove misli, je dodal:

„Vem, da tega ne moreš prebaviti. Saj ga nas eden tudi ne zlahka. Vsi smo ljudje. Ubijanje pa nam vsem kvarja spanje, nas bega in razdvaja. Vojna je hudičeva zadeva. Povem ti, ko sem jaz počil prvega, so se tovariši dolgo časa bali, da se mi bo zmešalo. Pa kakšno spanje sem imel! Sredi sna sem planil pokonci in bil ves iz sebe. Tako sem večkrat spravil nehotе tovariše v nevarnost. Sam nisem vedel, kako si naj pomagam. Javljal sem se prostovoljno v najbolj tvegane zadeve. Hotel sem v sebi izbrisati tistega bojzljivca, mehkužnega. Ko sem bil ranjen tam pod Uršljo in sem bil priča, kaj Nemci počenjajo z našimi težkimi ranjenci, takrat pa je v meni utihnilo človečanstvo. Od tedaj vem, da moram biti v tem vražjem plesu. Vsak trenutek moraš pričakovati, da boš vzel bogve na kakšen strašanski način konec! Gotovo si že čul, da tudi naše padle sovražnike ne pusti pri miru. Zato jih mi najmanj tudi slačimo, če pridejo mrtvi švabi v naše roke. Pa ne samo zategadelj. Mi si moramo priboriti orožje in obleko pri njih. Saj spočetka je bila to edina pot do oborožitve. Zdaj, ko nas zavezniki zalagajo, že gre. Zdaj smo zavezniška vojska... Vseeno pa potrebujemo vedno še švabski plen!“

Črnjan je kadil živčno. Domnova cigareta je bila še zelo dolga. Varčeval je z vsakim rahlim potegljajem.

Potem se jima je zdelo, da nekdo požvižgava melodijo „Nabusimo kose!“ doli nekje pri poti. Hušknila sta za skalo in se zagledala v nižavo. Gori pri gozdnem robu ob štirioglati Osenčarjevi njivi je začela kukavica s svojo pomladansko radostjo. Oglašali so se kosi in drozgi.

(Dalje prihodnjič)

POLETNA NOČ

Prireditelj: KPD „Drava“ — Pevsko-instrumentalna skupina Zvabek
Kraj: gostilna Molschula-Blick na Suhi
Cas: sobota 21. 6. 1980 ob 20. uri
Igra ansambel „POMLADNI VETER“

KONCERT

v nedeljo 29. junija 1980 ob 20. uri v farni dvorani v Smihelu.
Nastopa mešani pevski zbor „Jakob Petelin-Gallus“ iz Celovca.
Prireditelj: KPD Smihel

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Sentjakobu v R. vabi na

„IGRO OD ZGUBLENEGA SINA“
v soboto 21. junija 1980 ob 20. uri v farni dvorani v Sentjakobu v R.
Nastopa igralska skupina SPD „Drabosnjak“ s Kostanj

Dijaški dom SSD v Celovcu vabi na

ZAKLJUČNO DOMSKO PRIREDITVE

v sredo 18. junija 1980 ob 20. uri v prostori dijaškega doma. V programu sodelujejo tudi gostje iz doma srednje tehnične šole v Ljubljani.

Ljubitelji mladine prisrčno vabljeni!

Gasilsko društvo Bajtiše pri Borovljah vabi na

VESELICO

v petek 13. junija 1980 ob 20. uri v šotoru na Bajtišah. Igra „Alpski kvintet“ s pevko Ivanka Kraševc.
Vstopnice v Posojilnici v Borovljah.

Slovensko prosvetno društvo v Sentjanžu vabi na

predavanje s slikami o
„DESNEM EKSTREMIZMU“
v nedeljo 15. junija 1980 ob 20. uri pri Tišlarju v Sentjanžu. Zaradi aktualnosti teme bo predavanje v obeh deželnih jezikih. Predava: dr. Jože Messner
Prisrčno vabljeni!

Katoliška prosveta vabi na

KONCERT MARIJINIH PESMI
v soboto 14. junija 1980 ob 20. uri v farni cerkvi v Ločah. Nastopajo cerkveni pevski zbori iz Loč, Brnce, Pečnice, St. Lenarta, Rožeka in Kvintet dunajskega krožka.
Prisrčno vabljeni!

KONCERT

Prireditelj: SPD „Zila“ v Bistrici na Zilji
Kraj: Kulturni dom v Bistrici na Zilji
Cas: petek 20. junija 1980 ob 20. uri
Nastopa mešani pevski zbor „Jakob Petelin-Gallus“ iz Celovca

NOČNI POHOD H KAPELICI (Podgorje)

v petek 27. junija 1980 ob 22. uri zbirališče v Podgorjah.
Prireditelj: kat. mladina iz dekanije Borovlje in Rožek

Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah in Krščanska kulturna zveza vabita na

ODPRTJE „VRTA
SLOVENSkih KULTURNIKOV“
v nedeljo 29. junija 1980 ob 14.30 uri (po mednarodnem času) v Svečah na vrtu akademskega kiparja prof. Franca Goršeta.
Sodelujejo: moški pevski zbor SPD

„Kočna“ iz Sveč, Jože Zupan (SNG Maribor), mešani pevski zbor „Jakob Petelin-Gallus“ iz Celovca, mešani pevski zbor „Podjuna“ iz Pliberka, dekleta triletnih strokovne šole iz Šentpetra pri Sentjakobu v R. in mladina SPD „Kočna“ iz Sveč

močno do izraza pri praznovanju jubilejev, močno učinkuje tudi preko njih. Poskušal sem to orisati z geslom „spomeniška zgodovina“. Mišljena je nereflektirana identifikacija z dogodki in osebam iz preteklosti, etnocentrična instrumentalizacija zgodovine za nastanek in okrepitev „Mi-zavesti“. Kot alternativo bi rad postavil nasproti nji zgodovinsko-socialnoznanstveni pristop, ki skuša iz zgodovinske zakladnice izkušnje posredovati splošne vpoglede v družbeno dogajanje. To ni nič drugega kot ponovno poudarjanje vzgoje s pomočjo zgodovine, kot pride do izraza v nazivu predmeta zgodovina in spoznavanje družbe. Tradicionalna „spomeniška zgodovina“, kot je nastala v dobi nacionalizma, ji je napoti. Mislim, da morata tozadevno obe narodni skupini dežele premagati veliko preživetih oblik zgodovinske zavesti.

dni in praznovanja jubilejev je gotovo premočna, da bi pod njo od danes na jutri mogli potegniti črto. Ta oblika ravnanja z zgodovino je tako močno povezana z vrednotami državnosti in deželne zavesti, da se jubileje smatra skoraj za domoljubno in državljansko dolžnost. Zato je bolj kot zahteva po odpravi jubilejev realističen predlog, da jih z novimi oblikami napravimo smiselne za sedanjost in omilimo z njimi povezane nevarnosti. Tozadevno se v novjšem razvoju jubilejev kažejo nekatere težnje, iz katerih lahko razberemo možne nove usmeritve. Na kratko se bom dotaknil takih nastavkov.

Poskus, da bi dali jubilejem novo vsebino, prihaja po mojem mnenju najjasneje do izraza v tipu velikih deželnih razstav, kot jih je predvsem priredila dežela Spodnja Avstrija. Tu je pravo praznovanje jubileja stopilo v ozadje. Skrčeno je na otvoritveno slovesnost velike razstave. Ta razstava stoji v središču obhajanja jubileja. Ni osredotočena na določen dogodek, s katerim naj bi se emocionalno identificirali, ampak na dokumentacijo celotnega obdobja. Tako je po-

dovino kot tradicionalna oblika jubilejnih svečanosti. Gotovo se jo more razviti še naprej — denimo z usmerjenim poudarjanjem zgodovinsko-didaktičnega vidika pri razstavah in publikacijah ob jubilejih. Velike razstave imajo včasih še nekoliko antikvaričen značaj. Mnogovrstne podrobnosti raziskovanega obdobja so brez povezave postavljene druga ob drugo. Materialna pričevanja časa pogosto ostajajo premalo interpretirana glede svojega pomena. Kakor da bi vire pustili govoriti zase. Močneje didaktično usmerjen pristop naj bi za sedanjost relevantnega posredovanja zgodovine, se zdi, da vsaj temeljna tendenca te oblike praznovanja jubilejev kaže v prihodnost: ne se identificirati s preteklostjo, ampak se ob spominskem dnevu kontrastirajoče ukvarjati s tem obdobjem.

Smiselnemu ukvarjanju z zgodovino se pri tej novi obliki obhajanja jubilejev pridruži še vrsta stranskih učinkov zunaj stroke: obnovi se sa-

mostan, spodbuja se turizem. Mnogo ljudi pozitivno izrabi prosti čas itd. Računanje s takimi interesi se mi zdi vesekakor upravičen motiv za instrumentalizacijo jubilejev.

Alternativno obliko obhajanja jubilejev, ki se nakazuje v najbližji preteklosti, ne označuje sprememba zgodovinskega pristopa, ampak v veliki meri odpravo zgodovini. Kot primer naj navedem praznovanje šeststoletnico Univerze leta 1965. Vzporedno sta se odvijali dve jubilejni prireditvi — uradna slovesnost profesorjev s slavnostnim sprevedom, s proslavo itd., ter t. i. „Simpozij 600“ študentov. Druga prireditvev se je popolnoma odpovedala zgodovinskim reminiscencam. Ob jubilejnem letu je skušala razmišljati o položaju in nalogah akademika v sedanjosti. V predavanjih in podijskih diskusijah so vodilni razumniki iz vse Evrope kritično pretresali sedanji položaj in obete za prihodnost ljudi, ki umsko ustvarjajo. Prireditvev je bila kulturni dogodek, ki je zapustil gotovo močnejši vtis kot javni spreved stotin v talarje oblečenih profesorjev. V primerjavi s sprevedom je bil seveda popolnoma ahistoričen. Predstavljal je golo instrumentalizacijo povoda za prireditve, ki za svojo izvedbo ne bi nujno potrebovala tega povoda. Načeloma torej tudi prefunkcioniranje jubileja — gotovo pa oblika praznovanja, ki jo je treba pozitivno oceniti.

Taka uporaba jubilejnega termina v druge namene je dobra tedaj, če je namen dober. To si lahko predočimo ob nekem drugem jubileju tega leta: če bodo ob 25. obletnici podpisa avstrijske državne pogodbe zunanjim ministri štirih držav-podpisnic v resnici prišli na Dunaj, to nikakor ne pomeni obnovitve položaja ob 15. maju 1955, torej ni identitete z dogodkom, ki se ga praznuje. Današnji svetovni politični položaj je popolnoma drugačen. Z ozirom na napeto razmerje med obema velesilama pa bi tako srečanje morda lahko imelo učinek popuščanja napetosti. Če instrumentaliziramo jubilej v ta namen, je to gotovo pozitivna stvar.

Če prenesemo obe očitani alternativni obliki tradicionalnega obhajanja jubilejev na koroški položaj v letu 1980, obstajajo, kar se možnosti tiče, gotovo določene omejitve. To velja predvsem za poskuse, narediti iz šestdesetletnice soočenje s splošnim položajem časa, ki je povod za jubilej. Prerez skozi fazo po prvi svetovni vojni gotovo ne bo možen na enako distanciran in nečustveno racionalen način kot dokumentacija terzizanske dobe ali časa Babenberžanov. Jubileji iz sodobne zgodovine imajo druge predpogoje kot spominski dnevi, ki segajo dlje nazaj. Sodobna

MICHAEL MITTERAUER

Jubileji in zgodovinska zavest

delitev Avstrijske marke Babenberžanom leta 976 bila povod za prikaz celotnega 270-letnega obdobja babenberžanskega gospostva v Avstriji na veliki razstavi v Lilienfeldu. Letos je spomin na smrt Marije Terezije in prihod Jožefa II. na prestol v letu 1780 povod za ukvarjanje s terezijansko oz. jožefinsko dobo. Odvijalo se bo v obliki dveh velikih razstav in različnih znanstvenih simpozijev. Pri tej obliki jubilejev je obletnica nekega zgodovinskega dogodka samo še formalni zunanji povod za intenzivno zgodovinsko ukvarjanje z nekim obdobjem, ukvarjanje, do katerega bi na vsak način lahko prišlo tudi brez takega termina. Saj tip velike deželne razstave tudi ni nastal iz praznovanja jubilejev, ampak je bil šele sekundarno povezan z njimi. Zgodnje razstave o nekem obdobju kot denimo „Gotika v Spodnji Avstriji“ ali „Romantika v Spodnji Avstriji“ niso imele za povod kekega spominskega dne, ampak so nastale iz splošnih znanstvenih in ljudskoprosvetnih namenov. Jubilejni datum je tu skoraj samo še obešalnik za uredničenje čisto drugega namena. Ta oblika uporabe jubilejnih let vodi do načelnega preoblikovanja jubilejnih slovesnosti, do prefunkcioniranja, ki napravi ravnanje z zgodovino ne le nenevarno, ampak tudi zelo smiselno.

Ukvarjanje z nekim določenim zgodovinskim obdobjem z znanstveno pripravljenimi razstavami, publikacijami in zasedanji gotovo ne povzroča, kot tradicionalne jubilejne slovesnosti, identifikacijskega ravnanja z zgodovino. Razstava o Babenberžanih v Melku gotovo ni zaklinjala Avstrijske marke kot jez in most, in tudi razstava o cesarju Jožefu II. gotovo ne bo vodila do tega, da bi si kdo zaželel restavracije razsvetljene absolutizma. Ta oblika ukvarjanja z zgodovino ne identifikira, ampak kontrastira. Ne išče se samozavesti iz skupnega izvora, ampak se prej doseže odmaknitev preteklosti. Poudarjena ni domnevna statika, ampak ravno kategorija spremembe. Zavedati se popolnoma drugačnega življenja, mišljenja, izražanja v preteklosti pomeni zaradi kontrasta bolje razumeti lastni položaj. To je pomembna funkcija zgodovine pri oblikovanju zavesti. Vodi do osvobojenega ravnanja z zgodovino, ne do ohranjujoče identifikacije. Je racionalno usmerjena, ne pa iracionalno čustveno poudarjena. Povzroča oblikovanje identitete iz zgodovine s kritičnim ukvarjanjem, ne s tem, da se brez premisleka uvrstiš v črto zgodovinske kontinuitete.

Ta oblika obhajanja jubilejev s kontrastirajočim prikazom nekega minulega obdobja ima torej za podlago čisto drugačno ravnanje z go-

(Nadaljevanje iz zadnje številke)
„Sodrga“, ki stoji nasproti „domovini zvestim“, je prav heterogena skupina, ki enako obsega družboslovce, partizane in maoiste. Nereflektirana „Mi-zavest“ iz skupne preteklosti, kot se tu izraža v priznavanju zgodovinski kategoriji „domovine“, je torej lahko povezana z zelo različnimi slikami sovražnika. Na neki iracionalen način se stopijo v homogenega nasprotnika, v katerega se usmeri napadalni potencial „domovini zvestih“.

6. teza: Ravnanje z zgodovino, ki ga pospešujejo jubileji, je močno iracionalno in čustveno poudarjeno. Teško je združljivo z racionalno-znanstvenim pogledom na preteklost. Emocionalnost in iracionalnost praznovanj spominskih dni pa lahko še ojačata etnocentrično in agresivno potezo. — Jubileje in spominske dneve se praznuje. Praznično vzdusje pa se le težko doseže s hladno znanstveno analizo. Zato stojijo v ospredju oblike, ki apelirajo bolj na čustva udeležencev. Kultno-obredni moment, ki je zgodovinsko gledano stalno spremljal praznovanje jubilejev in spominskih dni, močno deluje v tej smeri. Do danes so spominske slavnosti in jubileji ohranili obredno-ceremonialni značaj. Zgodovinar, ki je po navadi pristojen za slavnostne govore ob jubilejih je tu v težkem položaju. Po eni strani ima kot znanstvenik nalogo, da se racionalno ukvarja s preteklostjo. Po drugi strani se pričakuje od njega, da vpliva na razpoloženje in čustva. Je takorekoč veliki duhovnik teh svečanih obredov. To dvojno vlogo smatram za komaj združljivo. Kot slavnostni govornik ob jubilejih je zgodovinar prisiljen posredovati zgodovino, ki kosilnece koncept nasprotuje znanstvenosti. Voditi mora k čustveni identifikaciji z zgodovinskimi osebam in dogodki. To ne povzroča vpogledov z analizo preteklosti, ampak nepremišljen prevzem zadržan in odnosov sklicevanjem na to, kar je v preteklosti bilo. Pri jubilejih se le težko ukvarja s preteklostjo na način, ki omogoča izgradnjo samostojnega osebnega stališča. Jubileji so kot spomeniki. Ponujajo racionalno identifikacijo in oblikujejo samo z apeliranjem na čustva in emocije. Jubilejna in spomeniška zgodovina je stopnja, ki je v razvoju naše zgodovinske zavesti preživetva. Če jo še naprej gojimo in krepimo, pomeni po mojem mnenju korak nazaj. To velja tako za postavljanje partizanskih spomenikov kot za spominska obeležja obrambnega boja. Če nadaljujemo tradicionalni stil jubilejev, to pomeni, da ne upoštevamo že doseženega stanja razvoja zgodovinske zavesti. Zgodovinska veda je racionalna zadeva, ki svojega vpliva ne sme dosežati predvsem z emocionalno identifikacijo. Kot družbena veda lahko posreduje vpoglede v družbeno stanje. V tem je njen politično vzgojni vpliv, ne v mobilizaciji in kreptivi čustev, ki nereflektirano prevzemajo tradicionalne politične vzore in načine ravnanja. V družbenoznanstvenem pogledu na vzgojne naloge zgodovine soglašam s cilji naše zakonodaje. Ko je zakon o organizaciji šole iz leta 1962 preimenoval predmet „zgodovina“ v „zgodovino in spoznavanje družbe“, je šlo za različno novo usmeritev nasproti tradicionalnim vzgojnim nalogam zgodovine. Odlok o učnem načelu o politični vzgoji je to novo nalogo še različno poudaril. Po teh opredelitvah ciljnih predstav jubilejni slavnostni govori za krepitev zgodovinsko zrasle skupinske zavesti gotovo ne morejo biti več prvenstvena naloga zgodovinarja.

Če predložene teze o povezavi med jubileji in zgodovinsko zavestjo držijo, sledijo iz tega sklepi za vedenje do jubilejev in spominskih dni. Vzorec oblikovanja in ciljev jubilejev, nastale v obdobju nacionalizma, je kot zgodovinsko preživetvo in končno nevarno ravnanje z zgodovino torej gotovo treba oceniti načeloma negativno. Prevelike so nevarnosti ideološke zlorabe, nastanka etnocentrične zavesti, ustvarjanja slik o sovražniku, emocionaliziranja in iracionalnega ravnanja s preteklostjo. Po mojem prepričanju bi bila najboljša rešitev, da bi se iz navedenih razlogov sploh odpovedali praznovanju jubilejev v tradicionalnem slogu.

Seveda se zavedam, da je tako radikalni predlog povsem nerealističen. Tradicija zgodovinskih spominskih

Proslava dveh jubilejev v Ukvah

Prosvetno društvo „Lepi vrh“ v Ukvah je v nedeljo slavilo dva mala jubileja in sicer 5. obletnico tečaja slovenščine in zaključek 2. leta glasbene šole. S to priveditvijo so naši rojaki v Kanalski dolini izpričali svojo ljubezen do materine besede. Farno cerkev v Ukvah, ki je zaenkrat edina možnost za večje priveditve, so napolnili do zadnjega kotička. Uspeh te dejavnosti pa je brez dvoma sad dela dveh marljivih zavednih slovenskih mož, župnika Maria Garjupa in učitelja Salvatoreja Venosija, ki tečaj in glasbeno šolo organizacijsko vodita in ki sta organizirala tudi nedeljsko proslavo.

V okviru proslave so sodelovale kulturne skupine iz Ukev, Trsta, Breznice pri Žirovnici in iz Celovca (mešani pevski zbor slovenske gimnazije in ansambel „Mladi mi“). Proslave v Ukvah pa sta se udeležila tudi tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser, ki je zbranim v imenu svoje organizacije izrazil čestitke k doseženim uspehom in med drugim tudi dejal, da se na svetu sicer veliko govori o enakopravnosti na-

rodov, da pa je ta mogoča samo takrat, kadar večji priznajo te pravice tudi manjšinam. Tudi tajnik NSKS prof. Jože Wakounig je ob tej priložnosti menil, da je malim treba pomagati in da je povezava med manjšinami nujno potrebna. Naglasil je pomen medsebojnih stikov med Slovenci na Koroškem in v Italiji. Med gosti je bil tudi predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL Danilo Türk. Kot predstavnik Društva književnih prevajalcev v Ljubljani pa je prof. Janko Moder ob tej priložnosti dejal, da so vsi jeziki enakopravni, da pa je eden, materinski, vselej najlepši. Spodbudne so bile tudi besede prof. Roberta Saxerja, ki je izrazil svoje začudenje, da v teh krajih živijo tudi Slovenci in ob tem ugotovil, da tudi njim ne gre nič bolje kot Slovincem na Koroškem in še dodal, da manjšine lahko tvorijo most med narodi.

Zaključna prireditev tečaja slovensčine in glasbene šole preteklo nedeljo v Ukvah je bila resnični odraz življenjske volje naših rojakov v Kanalski dolini.

Petletnica SPD „Obir“ na Obirskem

Meseca maja je Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem izvedlo svoj vsakoletni redni občni zbor.

Četudi so se v preteklem letu športniki organizirali v samostojnem športnem klubu „Obir“, se je društvena dejavnost razširila na pomembna druga področja. Tako je na občnem zboru preстал 15-članski mladi moški zbor svojo krstno predstavilo. Med pesmimi smo prvič v javnosti čuli Polanškovo „Fantič zgodaj vstaja“ (na lastno besedilo), za začetek kar nadebudni korak! O izredno lepem uspehu je lahko poročala knjižničarka Vida Polanšek, ki je letos med Obirčane in Korčane prodala kar 32 knjižnih darov Slovenske prosvetne zveze. Potujoča knjižnica je v najkrajšem času zabeležila 25 članov. Tak pojav jasno izpričuje, kako naši ljudje radi sežejo po dobri slovenski knjigi. Iz poročila o mešanem mladinskem zboru Vide Brunnik smo zvedeli, da skupina redno hodi na vaje, pač pa da imajo velike težave, ker so pevke in pevci raztreseni po raznih šolah in delavnih mestih. Za moški zbor je podal poročilo Folti Smrtnik in omenil, da velja vabiti še naprej za marsikaterega starejšega domačega pevca, da bi sodeloval za skupno domačo pevsko dejavnost. Marica Stern je bila s svojim poročilom mnogo na boljšem, saj je Obirski ženski oktet v minulem letu nastopal povprečno skoraj vsakih 14 dni doma in po svetu (Italija, Dunaj, Celovec, Sentilj, Tržič itd.). Vse tri omenjene pevke skupine vodi direktor Polanšek. V tajniškem poročilu je s posebnim ponosom bilo omenjeno 1. srečanje pisateljev narodnostnih skupin pri Kovaču na Obirskem konec avgusta lani. Odmevnost v tisku in radiu je bila precejšnja. Literati so prišli iz Vojvodine, Prekmurja, Trsta, Gradišanskega, Dunaja, Celovca in Švice. Med slovenskimi koroškimi pisci smo opazili Milko Hartmanovo, Jožeta Blajsa, Horsta

Ogrisa, Del Vedernjaka, Janka Messnerja, Andreja Kokota in Valentina Polanška. V tej zvezi naj bo izrečeno, da si SPD „Obir“ šteje v veliko čast biti soprireditelj s slovenskim PEN centrom, s koroškim PEN klubom in Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu za tako pomembno mednarodno srečanje besednih ustvarjalcev. Tajniško poročilo nadalje našteva lepo število prireditev, ki služijo za željenemu navezovanju stikov med posameznimi društvi: mešani zbor SPD „Rož“ je prinesel k nam pesmi narodov, celovška gimnazijska igral-ska skupina „Obtoženega volka“ (občudovali smo domača dijaka Francija Karničarja in Fridla Furjana), Šipkova dramska ekipa z Raven nas je seznanila z „Judenburgom“ in drugič s „Svetnečim Gašperjem“, skiptični večer Marte Polanšek pa je popestril in utrdil vedno bolj živo povezanost med društvenimi člani.

Namestnik tajnice SPD „Obir“ magister Ludvik Karničar, ki je lani decembra promoviral na graški univerzi za doktorja filozofije, pa je doživel n a tem občnem zboru posebno počastitev. Valentin Polanšek mu je čestital na prisrčen način in izrazil ponos domačega kraja na svojega drugega doktorja. Predsednik SPD „Obir“ dr. Gusti Brunnik, slavljencev bratranec, je podaril dr. Ludviku Karničarju dragoceno darilo, knjigo „Zgodovina Slovincem“. Podpredsednik ZSO Janez Wutte Luc je namenil občnemu zboru navdušujoče besede, katerim se je navrh priključil še predsednik sosednjega SPD „Zarja“ inž. Peter Kuhar. Zbrani člani so z navdušenim aplavzom potrdili dosedanji odbor še za vnaprej, kajti prav občni zbor je jasno pokazal, kako Slovensko prosvetno društvo „Obir“ iz leta v leto raste in uspešno deluje. Sredi dela načrtov in navdušenja torej beležimo pod Obirjem petletnico obstoja SPD „Obir“.

Uradna koroška politika ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

dogajalo pred dobrim desetletjem, ko so na Koroškem mislili, da si spriči prijateljskih odnosov med sosednjima državama smejo dovoliti vse. Takrat so namreč za 50-letnico plebiscita s počastno demonstracijo nemškega nacionalizma začeli proti koroškim Slovincem generalno ofenzivo, ki je imela za posledico zloglasni „tafelsturm“ in druge žalostne kapitulacije pravne države pred silami skrajnega šovinizma.

Ponovitev takega razvoja res ne bi želeli, ker vemo, da to ne bi bilo v korist naši narodni skupnosti niti naši deželi, pa tudi ne nadaljnemu razvoju dobrega sosedstva — ne znotraj meja in ne preko mej.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

komedijo v treh dejanjih
AD ACTA

v nedeljo 22. junija 1980 ob 13.30 in 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Nastopajo domači igralci, ki pričakujejo vaš obisk.

ČESTITAMO!

Pred dnevi sta končala študij na dunajski univerzi: Mirko BOROČNIK iz Podkrajja pri Pliberku je promoviral za doktorja prava in Marjan GALLOB iz Brnce, ki je dosegel naslov magistra [matematika, zgodovina]. Oba sta absolventa slovenske gimnazije v Celovcu. Iskreno čestitamo!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec / Klagenfurt, Gasometergasse 10, tel. 32.550 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 13. 6.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Montafon — 10.00 Arheološke najdbe LR Kitajske — 10.30 Prosim k mizi — 10.55 Klub seniorjev — 11.35 Kralj za tisoč dni — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Vprašaj — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Odaja XY — 21.20 Panorama — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Življenje in duh — igra s kockami?

SOBOTA, 14. 6.: 15.25 Lepa lažnivka — 17.00 Športna obeceda — 17.30 Bil je ne-

JUGOSLAVIJA

PETEK, 13. 6.: 17.10 Poročila — 17.15 Mi smo smešna družina — 17.30 Ptičje strašilo, mladinska nadaljevalka — 18.00 Glasbena parada tri srca — Radenci — 18.25 Mozaik — 18.30 Obzornik — 18.40 Poklici v tekstilni industriji, pred izbiro poklica — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Srečanja — 21.30 Propagandna oddaja — 21.35 V znamenju — 21.50 Kako je bil osvojen divji zahod, serijski film.

SOBOTA, 14. 6.: 9.05 Poročila — 9.10 Mali pingvin, otroška serija — 9.25 Moj prijatelj

Učenske strokovne kmetijsko gospodinske šole — zavoda šolskih sester v Sentrupertu vas prisrčno vabijo na

zaključno prireditev in na ogled šolskih izdelkov

Ogled razstave: v soboto 21. 6. 1980 od 14. ure naprej v nedeljo 22. 6. 1980 do 18. ure

Kulturna prireditev: v soboto 21. 6. 1980 ob 15. uri v nedeljo 22. 6. 1980 ob 13.30 in 16. uri

Spored prireditve:

1. Dekleta pozdravljajo
2. Cardaž
3. Govor
4. Dekleta pojejo
5. ROKSANA — igra v štirih dejanjih z menuetom in baletom

koč... človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dobar večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Da, študij deklet je težak — 21.40 šport — 22.00 Jolly Joker — 22.45 Nogomet: CSSR — Grčija.

NEDELJA, 15. 6.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Če se izjalovi ljubezen — 15.20 Obisk pri poglavarjevem sinu — 16.45 Ena, dve ali tri — 17.30 Najemnik in papiga — 17.00 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.20 Rose Bernd — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 16. 6.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Če se izjalovi ljubezen — 10.00 Veda o glasbilih — 10.15 Eugen Ionesco: La leçon — 10.30 Blazno smeli jockey — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Wombeli — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Zgodbe o konjih — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.16 Ponedeljski šport — 21.05 Akcija v Manhattanu — 21.50 Večerni šport.

TOREK, 17. 6.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina za začetnike — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 Češnje iz sosedovega vrta — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Hitreje, višje, močnejše — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „Teleobjektiv“ — 21.00 Zakaj gledališče — 21.50 Ko so republiko zajeli ognjeni zubiji.

SREDA, 18. 6.: 9.00 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Zila — 10.30 Vsako sredo — 17.00 Čarobna beseda — 17.25 Glasba — 17.30 Moj stlic z Marsa — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Fiambaridi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pozno dekle — 21.40 Nogomet: Italija — Belgija.

ČETRTEK, 19. 6.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 La Bretagne — 10.00 Kjer so stanovali bogovi — 10.30 Pozno dekle — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Pustolovščina pod vrtom — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Mode in trendi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zelezni Gustav — 21.10 Grock in njegovi dediči — 21.55 Pol ure roka pomilostitve — 22.40 Večerni šport.

Zanimiv koncert

Galerija Hildebrand, Antifašistični komite v Celovcu in društvo Komunikacijski center Longo Mai, vabijo na koncert COMEDIA MUNDI, v petek 27. junija 1980 ob 20.30 uri v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu. Nastopili bodo pevci zgoraj omenjene skupine samoupravne zadruge Longo Mai in izvajali spored „Pesmi k aktualnemu položaju“ ter kabaretistične točke. V nedeljo poprej, to je 22. junija, pa Galerija Hildebrand vabi na poletno veselico v Arkadnem dvorišču v Celovcu, Wiesbadener Str. 3 s pričetkom ob 11. uri. Ob tej priložnosti bo možen nakup umetnin. Obiskovalce bo zabaval instrumentalni ansambel, razen tega pa bo še srečolov, lutkovna predstava in še marsikaj, kar sodi v tako vrtno veselico.

Piki Jakob — 9.40 Minigodci v glasbeni deželi — 9.50 Poletavček, otroška oddaja TV Beograd — 10.20 Odprava zelenega zmaja — 10.50 Človek hoče navzgor, TV nadaljevanje — 11.50 Poklici v proizvodnji in vzdrževanju električnih strojev in naprav, oddaja iz cikla Pred izbiro poklica — 12.20

Menjava denarja

Stanje v četrtek 12. junija 1980

Za 100 din dobite	43.— šil.
Za 100 din plačate	50.— šil.
Za 100 lir dobite	1.48 šil.
Za 100 lir plačate	1.57 šil.
Za 100 mark dobite	703.— šil.
Za 100 mark plačate	719.30 šil.

DRUŽABNI VEČER
Prireditelj: Kulturno društvo „Peter Markovič“ v Rožeku
Kraj: gostilna na Kosi, Ravne
Čas: nedelja 15. 6. 80 ob 20. uri
Sodelujejo: Kvintet dr. Janez Plečnik, Ljubljana
Dunajski kvintet
Ansambel „Mladi mi“, Celovec

ŠPORTNI VESTNIK

SAK - Volšperk (Wolfsberg) 0:3

Svoj najvišji poraz je Slovenski atletski klub doživel v igri proti prvovrščnemu Volšperku. Slovenski nogometaši so bili le prvih dvajset minut enakovredni, nato jih je nasprotnik docela nadigral.

Prvi polčas se je končal z 1:0 za goste, in zdelo se je, da bi SAK mogel ta rezultat po odmoru še izenačiti. Toda prehitri drugi gol v drugem polčasu je slovenske nogometaše docela vrgel iz tira, zmanjkalo je vo-

lje ter tudi kondicije. Tretji gol v 80. minuti je bil le še v nameček.

Za SAK so igrali: Dodič, Jakobič, Lampichler (Velik), Woschitz, Pandel, Sommeregger, Fera Golec, Zablantnik, Hobel, Polanšek.

Boljše odrezali sta ta dan ostali ekipi Slovenskega atletskega kluba: moštvo „pod 23“ je igralo neodločeno 2:2 gole pa sta dala Grilec in Pavel Zablantnik, mladinci pa so zmagali s 3:1.

Ze tretjič so se srečali nogometaši Slovenskega atletskega kluba z nogometnim klubom ljubljanskih pravnikov. Tako se je tudi zadnji petek odvijalo srečanje v obliki prijateljske nogometne tekme, v kateri so nogometaši Slovenskega atletskega kluba zmagali z 2:1. Na skupni večerji pri Korenu v Bilčovsu je sledil prijetnejši del večera. Ljubljanski pravniki so povabili h povratnem srečanju v Ljubljani.

SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK

vabi na prvenstvene tekme

Kotmara vas-SAK ob 17.30 uri

Kotmara vas „pod 23“ — SAK „pod 23“ ob 15.30 uri v nedeljo 15. junija 1980 na nogometnem igrišču v Kotmari vasi.

V nedeljo 15. junija 1980

SAK ml. — ASV ml. ob 18.00 uri na Koschatovem igrišču v Celovcu.

Navijači prisrčno vabljeni!